

Nro.
04
2024

Henkilö

PITKÄRANTA: NUORIA TARVITAAN
HALLINTOLAINKÄYTTÖÖN 24

Työssä

ASIAANTUNTIJA JA ESIHENKILÖ
- NÄIN YHDISTÄT ROOLIT 28

Ilmiö

HILJAISTEN ÄÄNELLE VOIMAA
LAINVALMISTELUSSA 32

Juristi uutiset

Juristnytt

Juristi uutiset.fi

Oikeusvaltion tarkistuslista

Käsitteiden hämärtyessäkin oikeusvaltion
viisi ydinkriteeriä ovat selvät. 16

Valtuuskunnan vaalit 24.9.–21.10.2024

Äänestä helposti sähköisesti

Sähköiseen äänestykseen pääset vaalien alkaessa Juristiliiton verkkosivuilla olevan linkin kautta: juristiliitto.fi. Saat myös linkin suoraan sähköpostiisi.

Äänestystapahtuma etenee sivuston ohjeiden mukaisesti. Tunnistautuminen äänioikeutetuksi tapahtuu helpoiten verkkopankkitunnuksilla.

Äänestyssivuilla voi myös tutustua ehdokkaisiin.

Tutustu vaalioppaaseen

**Suomen Lakimiesliitto -
Finlands Juristförbund ry**

16

PINNALLA

Oikeusvaltion käsitettä käytetään maailmalla kirjavasti. Toimiva oikeusvaltio linkittyy kuitenkin aina ihmisoikeuksiin ja demokratiaan.

24

HENKILÖ

Helsingin hallinto-oikeuden ylituomari Ann-Mari Pitkäranta toivoo kansalaisille lisätietoa juridiikan perusteista, kuten lain- ja tarkoituksenmukaisuuden erosta.

38

ARKIPÄIVÄ

Työsuhtejuristi Lotta Niemelän työ Kansallis-oopperassa on monin tavoin erityisen monimuotoista.

42

TIEDON VÄÄRTI

Kaksoiskansalaisuutta on pohdittu eri kanteilta jo sadan vuoden ajan. Nyt puhuttaa vastavuoroisuus.

22

Vaikuttamassa

Juristiliitto on esittänyt seitsemän askelta tuomioistuinharjoittelun kehittämiseksi.

28

Työssä

Kuinka olla yhtä aikaa hyvä asiantuntija ja hyvä esihenkilö?

32

Ilmiö

Vastuullisessa lainvalmistelussa kuullaan kaikkia ryhmiä, myös niitä hiljaisimpia.

48

Svenska sidor

Marine Holm-Johansson från Åland är Finlands sista landshövding.

50

Pykälöiden

Timo Viherkenttä on suomalaisen finanssi- ja veropolitiikan sanavalmis takapiru.

-
- 5 Pääkirjoitus
 - 9 Puheenvuoro
 - 10 Lyhyesti
 - 30 Susanna Reinboth
 - 31 Jäsenyhdistys
 - 37 Heikki Halila
 - 47 Oikkarit
 - 52 Nimitykset
 - 53 Urapalvelut
 - 54 Camilla Kylander
 - 55 Viisi nopeaa

Lue myös verkosta!

- › Pakolaiset maailmanpolitiikan pelinappuloina
- › Onko rahanpesun torjunta tehokasta ja tarkoituksenmukaista?
- › Antti Pelttari – Edustuksellisen demokratian ytimessä

NYT JURISTILIITON JÄSENETU

Uusin tieto kattavasti eri oikeudenaloilta

Kirjautu jäsenportaaliin ja aktivoi veloituksen käyttösi Alman uutuspalvelu Juridiikan ajankohtaiset ja Suomen Laki -palvelu

JURIDIIKAN AJANKOHTAISET

Juridiikan ajankohtaiset on Alman uusi, jatkuvasti päivittyvä sisältöpalvelu juridiikan asiantuntijoille. Palvelu kokoaa yhteen kiinnostavimmat aiheet ja ilmiöt, ja tarjoaa sinulle oivaltavia näkemyksiä alasi nykytilanteesta sekä arvokkaita tulkintoja tulevaisuudesta.

Palvelussa julkaistaan laajan asiantuntijaverkoston tuottamia artikkeleita, oikeustapauskommentteja, säädös- ja tapauskoosteita, ajankohtaisia aiheita käsitteleviä Juridiikkaa lyhyesti -tekstejä sekä videosisältöjä.

SUOMEN LAKI -PALVELU

Suomen Laki -palvelusta saat aina ajantasaisen lainsäädännön, esityöt ja oikeuskäytännön. Alman toimitus päivittää palvelua joka arkipäivä. Käytössäsi on yli 9 000 ajantasaista säädöstä, lähes 30 000 esityötä ja yli 60 000 oikeustapausta sekä tehokas hakutoiminto. Juridiikan ajankohtaiset -palvelun ja Suomen Laki -palvelun sisällöt on kattavasti linkitetty keskenään.

UUTISKIRJE PITÄÄ SINUT AJAN TASALLA

Kun tilaat palvelun uutiskirjeen, saat uusimmat julkaisut tiedoksi sähköpostiisi.

Pysy ajan tasalla

Uusin tieto työsi tueksi - palvelut päivittyvät jatkuvasti.

Asiantuntija apunasi

Alan ilmiöt, kehitys ja muutokset asiantuntijoiden kuratoimina ja tulkitsemina.

Tehosta työtäsi

Ajankohtaistieto ja lainsäädäntö - kaikki oleellinen yhdessä.

JULKAISIJA

Juristiliitto — Juristförbundet
Uudenmaankatu 4–6 B, 00120 Helsinki
puhelin 09 8561 0300
www.juristiliitto.fi, www.juristiuutiset.fi

TOIMITUS

Juristiliitto
Janne Laukkanen, päätoimittaja
Marjo-Riitta Oksa, viestinnän asiantuntija
Merilla Kivineva, viestinnän asiantuntija
etunimi.sukunimi@juristiliitto.fi
juristiuutiset@juristiliitto.fi

Otavamedia Oy

Uudenmaankatu 10, 00015 Otavamedia
yrityksille.otavamedia.fi
Diana Törnroos, tuottaja
Outi Rinne, tuotantokoordinaattori
etunimi.sukunimi@otava.fi

TOIMITUSNEUVOSTO

Ira Hietanen-Tanskanen, pj., Pentti Ajo,
Anette Alén, Petri Alkiora, Sami Husunen,
Pirkko Janas, Vesa Korpela, Tiina-Leena Kurki,
Minna Melender, Juha Nurro, Sini-Tuuli Suominen,
Sofia Tabit, Jore Tilander, Matti Vaattovaara,
Mirjami Ylinen

OSOITTEENMUUTOKSET

palvelut@juristiliitto.fi

TILAUKSET

Kestotilaus 12 kk 98 euroa
Marjo Rintala
puhelin 09 8561 0300
marjo.rintala@juristiliitto.fi

ILMOITUSMYNTI

Asiakasmedia Jaatinen Oy
anne.joukainen@asiakasmedia.fi
ari.suominen@asiakasmedia.fi

KANSIKUVA

Anna-Kaisa Jormanainen

PAINATUS

Grano Oy

ISSN 2954-1905 (painettu)
ISSN 2954-1913 (verkkójulkaisu)

80. vuosikerta

Painos 15 700
Aikakausmedia ry:n jäsen

Copyright © Otavamedia Oy

Lehden sisältöä ei saa osittainkaan jäljentää ilman toimituksen kirjallista lupaa. Toimitus ei vastaa tilaamatta lähetetyistä materiaaleista. Kirjoittajien artikkeleissa esittämät mielipiteet ovat heidän omiaan eivätkä välttämättä edusta julkaisijayhteisön kantaa.

ILMESTYMISPÄIVÄT

5/2024.....6.11.
6/2024.....11.12.

Juristiuutiset on 100-prosenttisesti kierrätyskelpoinen.

Yhteinen syksy

Vuodenaikoihin liittyy toisistaan poikkeavaa yhteisöllisyyttä. Ero näkyy mielestäni erityisen konkreettisesti kesän ja syksyn välillä. Esimerkiksi omaan suveeni kuuluu reissaaminen perheen kanssa sekä kavereiden ja sukulaisten tapaaminen. Lehtien kellastuessa tutuiksi tulevat taas uudet ja vanhat harrastukset ja niihin liittyvät ihmiset. Lomakauden jälkeen ammatilliset kohtaamiset juurtuvat niin ikään taas osaksi arkea.

Myös Juristiliiton toiminta tarjoaa syksyn aikana yhteisöllisyyttä: yhteisiä tavoitteita, toimintaa ja kohtaamisia. Kuluva syksyn aikana jokainen jäsen pääsee vaikuttamaan esimerkiksi Juristiliiton päätöksentekoon ja osallistumaan juristiyhteisön tapahtumiin. Tässä muutamia esimerkkejä:

Liiton valtuuskunnan vaalit käydään jälleen syys-lokakuussa. Lähestyvät vaalit näkyvät tämänkin lehden sivuilla niin mainoksina kuin vaaliin liittyvinä ohjeina. Oman ehdokkaan valinta ja äänestäminen tapahtuvat helposti ja nopeasti verkossa.

Valtuuskunta on liiton ylin päättävä elin. Sen kokoonpanosta äänestäminen on siten jäsenedemokratian tärkein hetki. Uusi valtuuskunta aloittaa työnsä marraskuussa ja linjaa liiton tulevaisuutta seuraavat kolme vuotta.

Myös yhteisiä kohtaamisia on luvassa pitkin syksyä. Liiton 80-vuotisjuhlakiertue jatkuu ympäri maata. Tämän lehden ilmestyessä jäsenillat ovat tulossa syksyn aikana vielä Kymenlaaksoon, Lappiin, Kanta-Hämeeseen, Pirkanmaalle, Pohjois-Pohjanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Etelä-Savoon. Muilla alueilla tapahtumat on järjestetty jo aiemmin tänä vuonna. Tapahtumiin on kokoontunut upeasti satoja jäseniä!

Juristikunnan yhteisöllisyyden loistava esimerkki on myös Lain Huuto -kuoro. Kuoron koostuu Juristiliiton jäsenistä. Myös kuoro viettää juhlavuotetaan, ja se huipentuu 15-vuotisjuhlakonserttiin Helsingissä Musiikkitalossa lauantaina 26. lokakuuta. Oletan jo hankkinut lippusi iltaan? Jollet ole, niin oma paikka kannattaa varmistaa nopeasti Musiikkitalon sivuilta. Luvassa on ikimuistoinen, yhteisöllinen ilta.

Janne Laukkanen

päätoimittaja

✉ janne.laukkanen@juristiliitto.fi

🐦 @LaukkanenJanne

Osallistu läsnä tai etänä.

Todistelupäivä

13.11. Helsinki tai etänä | Lue lisää ja ilmoittaudu juristiliitonkoulutus.fi

Mitkä tekijät vaikuttavat henkilötodistelun luotettavuuden arviointiin? Millä eri tavoin oikeudenkäyntiavustaja voi oikeudenkäynnissä hyödyntää oikeus- ja todistajanpsykologista tutkimustietoa?

Todistelupäivässä käsitellään olennaista todistajanpsykologista tutkimustietoa ja sen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä sekä tuomioistuimen että avustajan näkökulmista. Koulutuksessa kuulet konkreettisia esimerkkejä siitä, miten todistajanpsykologiaa voi hyödyntää oikeudenkäynnissä, ja saat työkaluja henkilötodistelun täsmällisempään ja luotettavampaan arviointiin.

Asiantuntijoina prosessioikeuden ja oikeuspsykologian kokeneet ammattilaiset, mukana muun muassa:

- Käräjätuomari **Mia Sundström**, Helsingin kärjäoikeus (seminaarin pj, kuvassa vas.)
- Hovioikeudenneuvos **Teija Stanikić**, Helsingin hovioikeus
- Oikeuspsykologian dosentti **Julia Korkman**, Työelämäprofessori, Åbo Akademi & erikoissuunnittelija, HEUNI (kuvassa oik.)

Juristiliiton jäsenet 671 € (julkinen sektori 760 €, yksityinen sektori 895 €)

Seminaarit loka-marraskuu 2024

ICT, TIETOSUOJA JA IPR

3.-4.10.	Certified Information Privacy Professional/Europe (CIPP/E) *	2 300 €
8.10.	Datapäivä	895 €
22.10.	Tietoturva teknologiahankinnoissa	895 €
23.10.	Legal Design tietosuojatyössä	895 €
30.10.	Tekoälyn juridiikka ja riskienhallinta	895 €
6.11.	Tietosuojan vaikutusten arviointi (DPIA)	895 €
7.11.	Tietosuojan oikeustapauspäivä	895 €
14.11.24-21.8.25 ...	Tietosuojavastaavan koulutusohjelma 2024-2025 *	4 400 €
25.-26.11.	AI Governance Professional (AIGP) *	2 300 €
27.11.	Patenttipäivä	895 €

JULKISOIKEUS

31.10.-1.11.	Kilpailuoikeus 2024	1 445 €
joulukuu.....	Julkisuus, salaisuus ja tietopyynnöt *	1 350 €

PERHE JA PERINTÖ

14.11.	Osituspäivä	895 €
29.11.	Sukupolvenvaihdos ja verotus	895 €

RIKOS- JA PROSESSIOIKEUS

5.11.	Insolvenssipäivä	895 €
13.11.	Todistelupäivä	895 €
26.11.	Verorikospäivä	895 €

SOPIMUKSET

5.-19.11.	ICT-sopimukset I-II *	1 350 €
----------------	-----------------------	---------

TYÖOIKEUS

22.10.	Liiketoiminnan luovutus ja sen vaikutukset työ- ja virkasuhteisiin	895 €
24.10.	Uudistuva paikallinen sopiminen - juridiikkaa ja käytäntöä	895 €
31.10.	Työelämän tietosuoja	895 €
12.11.	Työpaikan pakolliset henkilöstösuunnitelmat käytännönläheisesti	895 €
21.11.	Yhdenvertaisuus työelämässä	895 €
26.11.	Työoikeuden ajankohtaispäivä	895 €

YHTEISÖOIKEUS JA YRITYSTOIMINTA

4.10.	Osakassopimuspäivä	895 €
8.10.	Rahanpesupäivä	895 €
4.11.	Osakeyhtiön kriisirahoitus	895 €
8.-22.11.	Yritysvastuuoikeus I-II *	1 350 €

YMPÄRISTÖ, ASUMINEN JA RAKENTAMINEN

8.11.	Vihreän siirtymän tuotantolaitoksen rakentaminen ja laitehankinnat	895 €
20.11.	Rakennusriitapäivä 2024	895 €
21.11.	Kiinteistötransaktiopäivä	895 €

RAHOITUS

marraskuu.....	Arvopaperimarkkinoiden ajankohtaispäivä	895 €
----------------	---	-------

ALENNUS Juristiliiton jäsenille -25 %, pl. * merkityt tuotteet.

JURISTILIITON KOULUTUS

Tutustu ja ilmoittaudu juristiliitonkoulutus.fi

Juristiliiton jäsenet saavat 20 % alennuksen kaikista Alma Insightsin normaalihintaisista kirjoista.

Juridiikan asiantuntijan parhaat työvälineet

Tilaa osoitteesta [SHOP.ALMATALENT.FI](https://shop.almatalent.fi)

MUISTA
JÄSENALE
-20 %

Tapio Nevala, Sanna Suni

ASUNTOKAUPPALAKI

Elokuu 2024, sh. 139 €

Tomi Tuominen

**KANSAINVÄLINEN YKSITYISOIKEUS
EUROOPAN UNIONISSA**

Tammikuu 2024, sh. 129 €

VEROLAIT 2/2024

Syyskuu 2024, sh. 149 €

Aulis Aarnio, Urpo Kangas, Timo Rabinä

**PERUNKIRJOITUS JA PERINNÖN
VEROSEURAAMUKSET**

Kesäkuu 2024, sh. 141 €

Tomi Voutilainen, Evgeniya Kurvinen

**ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN
KÄSITTELYN SÄÄNTELY**

Elokuu 2024, sh. 109 €

Ääni oikeusvaltiolle

Kuva: Laura Vesa

Harva asia elämässä tapahtuu itsestään, ja edunvalvonnassa ei mikään. Työelämässä on lukematon määrä asioita, jotka otamme itsestäänselvyksinä – ja joiden takana kuitenkin on vuosikymmentenkin takaisia pitkiä neuvotteluja, kompromissien hakemista ja vaikuttamista. Pikavoittoja ei ole tarjolla, kun tavoitteena on muuttaa käsityksiä jostakin asiasta tai ilmiöstä.

Kuluvanakin vuonna liitto valvoo Suomen juristikunnan ammatillisena keskusjärjestönä jäsenten yhteiskunnallisia ja taloudellisia etuja sekä edistää muita ammattikunnan yhteisiä pyrkimyksiä ja oikeusvaltioperiaatetta. Liittomme on kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellinen: kokoamme yhteen kaikki juristit tehtävistä riippumatta. Tämä moniääniisyys on ehdoton rikkaus.

Vaikuttamistyöllä olemme saaneet aikaan tuoreita ja merkittäviä tuloksia! Valtiontalouden kiristyessä ja säästökohteita etsittäessä maan hallitus on kuitenkin erityisen sitoutunut turvaamaan oikeudenhoidon toimintaedellytykset. Liiton johto on tavannut aiheen tiimoilta niin oikeusministeri **Leena Meren** kuin pääministeri **Petteri Orpon**.

Vaikuttamiseen liittyy myös vastuullisuus. Oikeus kuuluu kaikille. Jokaisella ihmisellä on tarve turvaan, vapauteen, työhön, ihmisarvoon ja tasapuoliseen kohteluun. On koko Suomen etu, että ammattikunnallamme on oikeudenmukaisen Suomen rakentajina oikeat ja riittävät eväät työssä onnistumiseen. Jokainen meistä tekee merkityksellistä työtä oikeudenmukaisuuden eteen, ja siitä saa kokea ylpeyttä.

Liitto on jäseniään varten ja jokainen jäsen voi vaikuttaa liiton työhön. Siihen, mitä liitto on ja miltä sen toiminta näyttää. Meidän tulee samanaikaisesti osata katsoa ylös ja eteenpäin – mutta ei niin korkealle, että katse heilahtaa peruutuspeiliin.

Yksi merkittävä vaikuttamisen paikka on, kun jäsenten valitsema ylintä päätösvaltaa käyttävä valtuuskunta valitaan jälleen kuluvana syksynä 2024. Kannustan jokaista jäsentä käyttämään ääntään!

MARIKA VALJAKKA
hallituksen puheenjohtaja
styrelseordförande
för Juristförbundet
marika.valjakka@oikeus.fi

En röst för rättsstaten

Få saker i livet sker av sig själva, och inom intressebevakningen ingenting. Det finns väldigt många saker i arbetslivet som vi tar för givet – och som trots allt grundar sig på decennier av långa förhandlingar, kompromisser och påverkan. Det finns inga snabbvinster när målet är att ändra uppfattningar om en sak eller ett fenomen.

Som den professionella centralorganisationen för juristkåren i Finland övervakar förbundet även under innevarande år medlemmarnas sociala och ekonomiska intressen, samt för framåt yrkeskårens andra gemensamma ansträngningar och rättsstatsprincipen. I internationell jämförelse är vårt förbund exceptionellt: vi sammanför alla jurister, oavsett uppgifter. Denna mångstämmighet är en absolut rikedom.

Vårt påverkansarbete har gett fräscha och betydelsefulla resultat! När statens finanser skärps och man letar efter besparingar är landets regering dock särskilt engagerad i att säkra verksamhetsförutsättningarna för rättsvården. Förbundets ledning har träffat både

justitieminister **Leena Meri** och statsminister **Petteri Orpo** i ämnet.

Påverkan innebär också ansvar. Rätten tillhör alla. Varje människa har ett behov av säkerhet, frihet, arbete, människovärde och lika behandling. Det ligger i hela Finlands intresse att vår yrkeskår, som bygger ett rättvist Finland, har korrekta och tillräckliga medel för att lyckas i arbetet. Var och en av oss gör ett meningsfullt jobb för rättvisan och det får vi vara stolta över.

Förbundet finns till för sina medlemmar och varje medlem kan påverka förbundets arbete. Vad förbundet är och hur dess verksamhet ser ut. Vi måste samtidigt kunna se uppåt och framåt – men inte så högt att blicken fastnar i backspegeln.

Ett viktigt tillfälle att påverka är när delegationen som väljs av medlemmarna och som har den högsta beslutanderätten väljs igen under hösten 2024. Jag hoppas alla medlemmar använder sin röst!

iStock

PÄÄMINISTERITAPAAMISEEN VIEDYT TERVEISET: Oikeusvaltiota pitää vahvistaa

JURISTILIITON puheenjohtaja **Tuula Linna** ja Akavan puheenjohtaja **Maria Löfgren** tapasivat pääministeri **Petteri Orpon** elokuun puolivälissä. Tapaamisen pääviesti oli selvä. Oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota sekä kotimaassa että eurooppalaisella tasolla.

Linna ja Löfgren korostivat pääministerille oikeudenhoidon riittävien resurssien merkitystä ja riippumattonta tuomioistuinlaitosta keskeisenä osana oikeusvaltion toteutumista.

– Arvostamme pääministerin kanssa käytyä keskustelua oikeudenhoidon nykytilasta. Merkittävien ongelma ovat oikeusprosessien kestot ja kalleus. Vaikka taloustilanne on tiukka, myös prosessien lisäsujuvoittaminen on keskeistä, Tuula Linna toteaa.

– Kiitimme, että Orpon hallitus teki merkittävän lisäpanostuksen oikeudenhoidon resursseihin. Se antaa mahdollisuuden korjata ongelmia, ja jatkamme Juristiliitossa konk-

reettisten esitysten tekemistä oikeuden saatavuuden parantamiseksi.

Juristiliiton hallitus perusti elokuussa erillisen työryhmän valmistelemaan esityksiä esimerkiksi prosessien tehostamiseksi.

– Oikeusvaltion vaaliminen ylläpitää kansalaisten luottamusta yhteiskunnallisten muutosten keskellä. Lainsäädännön rajoissa toimiva julkinen valta, demokratian ja ihmis-oikeuksien kunnioitus sekä tuomioistuinten riippumattomuus eivät ole itsestäänselvyys Suomessakaan, toteaa Akavan puheenjohtaja Maria Löfgren.

– EU:ssa olemme nähneet oikeusvaltioperiaatteen rapautumista. Tämä kehityskulku pitää pysäyttää. Sen ohella Akavan tavoitteena tällä Euroopan parlamentin kaudella on oikeusvaltioperiaatteen laajentaminen ja vahvistaminen. Korostamme, että tutkimuksen, opetuksen, tieteen ja taiteen vapaus pitää lisätä oikeusvaltiokriteereihin Euroopan unionissa, Löfgren jatkaa.

Edistämällä aktiivisesti oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Suomi voi lisätä kiinnostavuuttaan ulkomaisten yritysten, työntekijöiden ja opiskelijoiden näkökulmasta. Vakaa yhteiskunta luo pohjaa myös kestäväälle talouskasvulle.

Tuula Linna korostaa, että oikeusvaltiokeskustelu on juuri nyt ajankohtaista kaikkialla Euroopassa.

– Suomalaisessa yhteiskunnassa ymmärretään hyvin oikeusvaltion merkitys, ja uskon, että yhteistuumin esimerkiksi tuomioistuinlaitoksen riippumattomuutta vahvistetaan lähivuosina, Linna luottaa.

Oikeusvaltion
vaaliminen
ylläpitää
kansalaisten
luottamusta.

96
MILJOONAA

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahojen kasvu 2024 verrattuna edelliseen vuoteen.

Marjo Kurki Oikeuspalvelu- viraston pääjohtajaksi

■ **VUONNA** 2025 toimintansa aloittavan Oikeuspalveluviraston pääjohtajan virkaan on nimitetty oikeustieteen maisteri, varatuomari **Marjo Kurjen**.

Kurki hoitaa Oikeuspalveluviraston perustamiseen liittyviä valmistelutehtäviä johtavana asiantuntijana oikeusministeriössä vuoden loppuun saakka ja aloittaa uudessa virassaan 1.1.2025.

Marjo Kurki on työskennellyt Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajana. Aiemmin hän on toiminut muun muassa johtavana julkisena oikeusavustajana, hankepääällikkönä, julkisena oikeusavustajana, lainsäädäntösihteerinä ja esittelijänä.

Vuoden 2025 alussa toimintansa aloittavalle Oikeuspalveluvirastolle siirtyvät nykyisten kuuden oikeusapu- ja edunvalvontapiirin tehtävät sekä oikeusministeriössä hoidetut piirien keskushallinto-tehtävät.

2009

PERUSTAMISVUOSI

Lain Huuto -kuoro
perustettiin.

LAIN HUUDON JUHLAKONSERTIN LIPUT MYYNNISSÄ

■ **LAIN** Huuto juhlistaa taiteellisen johtajansa **Paavo Hyökin** johdolla 15-vuotista taivaltaan suuressa juhlakonsertissa, joka järjestetään Helsingissä Musiikkitalolla 26.10.2024.

Konsertin ohjelmisto on tyyliä, taidolla ja tunteella rakennettu kokonaisuus monipuolista, tasokasta kuoromusiikkia sisältäen muun muassa useampia kantaesityksiä.

Lain Huuto on juristien ja oikeustieteen opiskelijoiden kuoro, jonka laulajia yhdistää ammattikunnan lisäksi motivoitunut ja kunnianhimoinen asenne tasokkaan kuoromusiikin tekemiseen.

Liput: musiikkitalo.fi

Valtuuskunnan vaalit 24.9.–21.10.2024

Ehdokkaana Juristiliiton vaaleissa

34 Bertell Sanna-Maria	40 Rusanen Jorma
35 Engblom Matleena	41 Sasi Kimmo
36 Jäntti Pekka	42 Sorjonen Antti
37 Kuhanen Leena	43 Tabell Jenniveera
38 Leskinen Marianne	44 Vierula Katriina
39 Nykänen Otso	

Yksityistä edunvalvontaa jo vuodesta 1982

YKSITYISALOJEN LAKIMIEHET R.Y.

OIKEUSVALTIO ILMAN BURNOUTIA
Äänestä vaikuttavamman liiton puolesta:
ehdokkaat
45-69
Nuoret Juristit
UNGA JURISTER

Hallintolakimiehet valvoo sinun etujasi

Äänestä hyviä ehdokkaitamme!

9 Ulla Vainikka Sisäministeriö

10 Harri Lehtonen Helsingin kaupunki

11 Laura Karppinen Helsingin yliopisto

www.hallintolakimiehet.fi

Käytä
ääni oikeuttasi,
niin sinäkin
vaikutat

Oikeusvaltion turvaksi
monipuolinen ja osaava juristiyhteisö

För skyddet av rättsstaten
en mångsidig och kunnig juristkår

Suomalainen
Lakimiesyhdistys ry

Juridiska Föreningen i Finland r.f.
Suomen Lainopillinen Yhdistys ry

Numerokulmalla

Faktaa numeroiksi tiivistettynä

6 777

HAKIJAA

Vuonna 2024 oikeustiedettä pyrki opiskelemaan 6 777 hakijaa.

741

PAIKAN VASTAANOTTANUTTA

741 henkilöä otti opiskelupaikan vastaan.

69

PROSENTTIA

Naisten osuus opiskelupaikan vastaanottaneista oli 69 prosenttia.

[Liitto palvelee](#)

Juridiikan ajankohtaiset -palvelu maksuttomana jäsenetuna

■ **JURISTILIITON** jäsenet ovat saaneet elokuun lopulta alkaen ilmaiseksi käyttöönsä Alman uuden Juridiikan ajankohtaiset -palvelun ja sähköisen Suomen Lain. Edun arvo on 795 euroa vuodessa. Palvelun saa käyttöön liiton jäsenportaalin kautta.

Juridiikan ajankohtaiset -palvelussa julkaistaan kattavasti muun muassa artikkeleita, uutisia, oikeustapauskommentteja, säädös- ja tapauskoosteita sekä videosisältöjä ajankohtaista aiheista. Uutta sisältöä julkaistaan päivittäin ja sisällöt on kattavasti linkitetty lainsäädäntöön ja oikeuskäytäntöön.

Suomen Laki -hakupalvelu kokoaa puolestaan ajantasaisen lainsäädännön, esityöt ja oikeuskäytännön. Palvelun Aikakone-toiminnolla säädökset voi nähdä sellaisina kuin ne olivat voimassa käyttäjän haluamana ajankohtana. Tarjolla on yli 9 000 ajantasaista säädöstä, lähes 30 000 esityötä ja yli 60 000 oikeustapausta.

Sisältöpalveluita päivitetään jatkuvasti. Tilaamalla palveluiden uutiskirjeen käyttäjä saa uusimmat sisällöt tiedoksi sähköpostiinsa.

Lue lisää [Juristiliiton verkkosivuilta](#):

Valtuuskunnan vaalit 24.9.–21.10.2024

Hallintolakimiehet valvoo sinun etujasi

9 Ulla Vainikka

Erityisasiantuntija, Sisäministeriö

”Oikeudenmukaisuus on meidän käyttövoimamme.”

www.hallintolakimiehet.fi

Käytä äänioikeuttasi, niin sinäkin vaikutat

Hallintolakimiehet valvoo sinun etujasi

10 Harri Lehtonen

Lakimies, varatuomari, Helsingin kaupunki, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

”Edunvalvontaa sinun hyväksesi - anna äänesi kuulua ja vaikuta äänestämällä!”

www.hallintolakimiehet.fi

Käytä äänioikeuttasi, niin sinäkin vaikutat

Hallintolakimiehet valvoo sinun etujasi

11 Laura Karppinen

Juristi, varatuomari, Helsingin yliopisto

”Kun oikeusvaltiota haastetaan monin tavoin, hyvän hallinnon merkitys korostuu entisestään.”

www.hallintolakimiehet.fi

Käytä äänioikeuttasi, niin sinäkin vaikutat

Aikansa huippuvaikuttaja valokeilassa

Toivo Mikael Kivimäki (1886–1968) oli merkittävä poliitikko, professori ja juristi. Heikki Halila tuo kaikki nämä Kivimäen puolet esiin kirjoittamassaan elämäkerrassa.

Teksti Paula Ristimäki Kuva Warelia

PROFESSORI Heikki Halila on tehnyt huikean urakan kirjoittamalla perusteellisen, lähes 700-sivuisen elämäkerran **T.M. Kivimäestä**, valtiomiehestä ja entisestä pääministeristä, joka sotien aikana taiteili kapealla narulla Suomen lähettiläänä Berliinissä ja tuomittiin sittemmin sotasyylisyysoikeudenkäynnissä viiden vuoden vankeuteen. Kivimäen poliittinen ura oli eittämättä merkittävä, mutta yhtä paljon Halilaa kiinnosti Kivimäen mittava ura juristina ja yliopiston professorina. Tähän viittaa myös kirjan nimi, *Professori ja valtiomies*.

Halila kertoo poliittisen historian olevan yksi hänen intohimoistaan jopa siinä määrin, että se oli varteenotettava vaihtoehto yliopisto-opintojen kohdeksi. Oikeustiede tuntui kuitenkin tarjoavan enemmän uravaihtoehtoja ja vei voiton.

– Poliitiikan seuraaminen ja poliittinen historia jäivät kuitenkin elämänikäisiksi harrastuksiksi, Halila kertoo.

Juristielämäkerralle tilausta

Halilaa ja Kivimäkeä yhdistää toiminta Helsingin yliopistossa. Halila oli vuosina 2009–2020 samassa siviilioikeuden professorin virassa, josta Kivimäki jäi aikanaan eläkkeelle. Tämä on osaltaan vaikuttanut Halilan kiinnostukseen Kivimäkeä kohtaan.

– Lakimiespoliitikoista ja yliopistouraa tehneistä oikeustieteen professoreista ei ole tehty kovin paljon elämäkertoja, joissa asianomaisten koko elämäntyö olisi tullut valotetuksi. Moni olisi sellaisen ansainnut. Olisi toivottavaa, että henkilöhistoriasta kiinnostuneet kollegat innostuisivat kirjoittamaan elämäkertoja lakimiesvaikuttajista.

Halila pitää henkilöhistoriaa historiantutkimuksen merkittävänä osana. Takavuosina painotettiin yksipuolisesti rakenneselityksiä ja katsottiin, etteivät yksilöt voi merkittävästi vaikuttaa tapahtumien kulkuun. Tämän katsantokannan aallonharja on ohitse.

Halila kertoo, että hän ei joutunut aloittamaan eläkkeelle jäätyään työtään tyhjältä: taustalla oli pitkäaikainen perehtyminen Kivimäen toimintaan. Vaikeinta oli kuitenkin kirjoitustyön aloittaminen.

Piti vain aloittaa jostain pätkästä ja jatkaa toisesta sekä myöhemmin hioa ja synkronoida tekstiä.

Kirjoitustyö alkoi touku-kuussa 2021 koronaeristyksen aikana, jolloin oli hyvä tulla miltei päivittäin lähes tyhjäan Porthaniaan kirjoitustyön pariin. Sitten työ imaisi mukaansa.

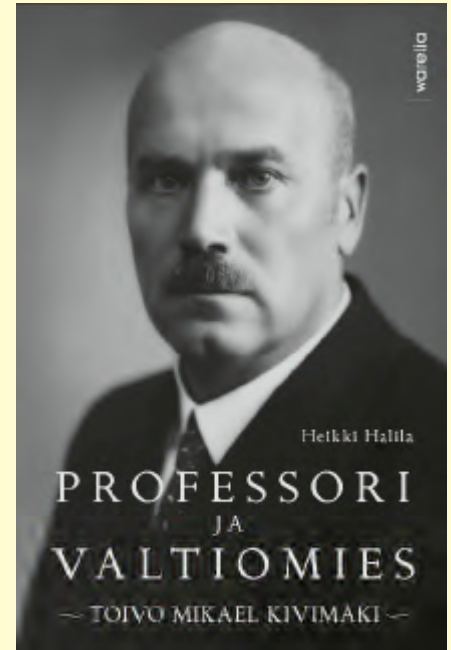
Monipuolinen persoonallisuus

Kirjoitustyön pohjana oli tutkimus- ja muu historiallinen kirjallisuus. Halila ottaa kantaa tutkimuskirjallisuudessa omaksuttuihin tulkintoihin ja antaa myös oman historiakäsityksensä vaikuttaa teoksen sivuilla. Toki kirjoittaminen vaati myös arkistotyötä, kuten perehtymistä Kansallisarkiston, Helsingin yliopiston arkistojen ja Elinkeinoelämän keskusarkiston kokoelmiin. Haastateltaviksi löytyi vielä henkilöitä, jotka olivat tunteneet Kivimäen ja olleet hänen kanssaan tekemisissä.

Yllättikö mikään?

– Elämäkerran kirjoittajan haasteena on olla samastumatta liikaa arvostamaansa kohteeseen. Pyrin näkemään Kivimäessä sekä valon että varjot mutta häntä ymmärtäen. Kivimäki oli kansan syvistä riveistä opintielle edennyt mies, joka pääsi lahjakkuutensa ja tarmokkuutensa avulla elämässään pitkälle. Lähemmän tutustumisen kautta hänessä näkyi vaatimaton ja hillitty herrasmies sekä tunneihminen. Berliinissä hän joutui toimimaan kovan paineen alla ja epävarmuuden tilassa. Vankilavuodet ottivat koville, mutta tämän jälkeen hän vielä päätti julkisen uransa arvostettuna professorina.

Heikki Halilan kirja on saanut kriitikoilta hyviä arvosteluja Helsingin Sanomia myöten. Teos on paitsi monipuolinen poliitikkoelämäkerta myös hatunosto yhdelle aikansa merkittävälle juristille.

Heikki Halila:
Professori ja valtiomies
Toivo Mikael Kivimäki,
Warelia 2024

”Pyrin näkemään Kivimäessä sekä valon että varjot mutta häntä ymmärtäen.”

Vaikuta! Muista äänestää!

Valtuuskunnan vaalit 24.9.-21.10.2024

Valtuuskunnan vaalien äänestysaika alkaa 24.9.2024 klo 9.00 ja päättyy 21.10.2024 klo 12.00. Vaaleissa valitaan 40 jäsentä valtuuskunnan uudelle kolmivuotiskaudelle. Valtuuskunnan neljä opiskelijayhdistyspaikkaa täytetään opiskelijayhdistysten ehdotuksista ja opiskelijayhdistyседustajia ei siten valita vaalissa.

Äänestäminen tapahtuu sähköisesti. Sähköisesti tapahtuvassa äänestyksessä on huolehdittu siitä, että vaalisalaisuus on turvattu. Sähköiseen äänestykseen pääsee vaalien alkaessa liiton verkkosivuilla olevan linkin kautta.

Äänestystapahtuma etenee sivuston ohjeiden mukaisesti. Äänestys-sivuilla tunnistautuminen äänioikeutetuksi tapahtuu joko 1) verkkopankki-tunnuksilla tai 2) liiton rekisterissä olevalla sähköpostiosoitteella.

Äänestys-sivuilla voi tutustua ehdokkaisiin. Äänestäjä valitsee ehdokkaan ja varmistaa vielä valintansa, minkä jälkeen ääni rekisteröityy. Jos äänestys-prosessi jää kesken ennen äänen varmistamista, voi äänestäjä kirjautua järjestelmään uudelleen.

Vaalissa on käytössä vaalikone, jossa voi käydä tutustumassa ehdokkaisiin ja heidän mielipiteisiinsä. Vaalikone avataan äänestysajan alkaessa, ja se löytyy liiton verkkosivuilta.

Valguide på svenska

Valtuuskunnan vaalin ehdokaslistojen yhdistelmä vuonna 2024 Sammanställning av delegationsvalet kandidatlistor år 2024

Huomisen hallinto

(Vaalirengas)

Vaaliliitto 1

PUSH ry

Poliisilakimiehet ry, Suomen Syyttäjähdistys ry, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry, Suomen Kihlakunnanvoudit ry – Häradsfogdarna i Finland rf, Suomen Nimismiesyhdistys ry

Poliisilakimiehet ry

2 Puolitaival Kari, poliisipäällikkö

Suomen Syyttäjähdistys ry

3 Aho Sari, päätoiminen päaluottamusmies, Helsinki
4 Mäenpää Pia, valtiosyyttäjä (ma. 30.9.2024 asti), erikoissyyttäjä, apulaispäällikkö (1.10.2024 alkaen), Asikkala

Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry

5 Lipiäinen Visa, henkikirjoittaja, Kirkkonummi

Suomen Kihlakunnanvoudit ry

6 Rääkkönen Jussi, kihlakunnanvoudi, Espoo

Suomen Nimismiesyhdistys ry

7 Rytkölä Antero, apulaispoliisipäällikkö, nimismies, Ikaalinen
8 Nyrhinen Vesa, poliisilakimies, nimismies, Ilmajoki

Vaaliliitto 2

Hallinnon puolesta

Hallintolakimiehet – Förvaltningsjurister ry, Julkiset oikeusavustajat ry, Sotilaslakimiehet – Militärjurister ry, Suomen Verolakimiehet ry

Hallintolakimiehet – Förvaltningsjurister ry

9 Vainikka Ulla, erityisasiantuntija, Nurmijärvi
10 Lehtonen Harri, lakimies, VT, Turku
11 Karppinen Laura, varatuomari, Helsinki

Julkiset oikeusavustajat ry

12 Vuori Sari, julkinen oikeusavustaja, asianajaja, VT, Helsinki

Sotilaslakimiehet – Militärjurister ry

13 Lehmusjärvi Antti, johtava sotilaslakimies, Kaarina

Suomen Verolakimiehet ry

14 Einola Pasi, asianvalvoja, VT, Turku

**Suomalainen Lakimiesyhdistys ry –
Juridiska Föreningen i Finland r.f. – Suomen
Lainopillinen Yhdistys ry.**

(Vaalirengas)

Vaaliliitto 1

Suomalainen Lakimiesyhdistys ry

- 15 Aine Antti, professori, OTT, VT, Turku
- 16 Alén Anette, professori, OTT, VTK, VT, Hämeenlinna
- 17 Ervasti Kaijus, professori, OTT, Helsinki
- 18 Hakalehto Suvianna, professori, OTT, VT, Helsinki
- 19 Hirvonen-Ere Suvi, OTT, Global Advisory Board Member, Aalto-yliopisto, WorldCC, Helsinki
- 20 Hoffrén Mia, professori, OTT, Turku
- 21 Jämsä Jurkka, erityisasiantuntija, OTT, KTK, VT, Espoo
- 22 Karjalainen Katja, professori, OTT, Jyväskylä
- 23 Korpisaari Päivi, professori, OTT, VT, Espoo
- 24 Liimatainen Jaana, työmarkkinajuristi, OTK, VT, Riihimäki
- 25 Malminen Toni, tutkijatohtori, yliopistonlehtori, päätoimittaja, OTT, Helsinki
- 26 Niemi Matti, professori, OTT, Lappeenranta
- 27 Nykänen Eeva, professori, johtava asiantuntija, OTT, Helsinki
- 28 Tapani Jussi, oikeusneuvos, rikosoikeuden dosentti, OTT, VT, Turku
- 29 Tikkanen Veli-Matti, väitöskirjatutkija, Espoo
- 30 Yli-Hemminki Esko, väitöskirjatutkija, Helsinki

Vaaliliitto 2

**Juridiska Föreningen i Finland r.f.
– Suomen Lainopillinen Yhdistys ry.**

- 31 Cederlöf Karin, regeringssekreterare, Esbo
- 32 Sjöström Julia, sakkunnig, Esbo
- 33 Frände Joakim, advokat, juris doktor, Helsingfors

Vaaliliitto

Yksitysalojen lakimiehet ry

- 34 Bertell Sanna-Maria, VT, Helsinki
- 35 Engblom Matleena, lakimiesasessori, VT, OTL, Turku
- 36 Jäntti Pekka, asianajaja, VT, Espoo
- 37 Kuhanen Leena, asianajaja, VT, Espoo
- 38 Leskinen Marianne, neuvottelujohtaja, VT, Espoo

- 39 Nykänen Otso, AA, VT, Helsinki
- 40 Rusanen Jorma, VT, Helsinki
- 41 Sasi Kimmo, OTK, LL.M., VT, vanhempi neuvonantaja, Helsinki
- 42 Sorjonen Antti, asianajaja, Helsinki
- 43 Tabell Jenniveera, työoikeusjuristi, yrittäjä, Helsinki
- 44 Vierula Katriina, VT, yrittäjä, Helsinki

Vaaliliitto

Nuoret Juristit ry – Unga Jurister rf

- 45 Hälinen Janne, juristi, CIPP/E, Helsinki
- 46 Ylitolonen Oona, juristi, yrittäjä, Kirkkonummi
- 47 Rastas Jaakko, erityisasiantuntija, Helsinki
- 48 Viitanen Salla, työsuhtejuristi, VT, Helsinki
- 49 Meri Otto, AA, VT, OTT, Helsinki
- 50 Mölsä Oona, ylitarkastaja, OTM, Espoo
- 51 Haajanen Hilla, juristi, Helsinki
- 52 Seppä Sami-Petteri, käräjätuomari, Helsinki
- 53 Laakso Ville, eduskuntaryhmän lakimies, Espoo
- 54 Lapinlampi Joonas, hallitussihteeri, Helsinki
- 55 Paavola Tomi, erityisasiantuntija, Helsinki
- 56 Kinanen Klaus, asianajaja, Tampere
- 57 Isola Valteri, legal counsel, Helsinki
- 58 Mattsson Joonas, aluesyyttäjä, Vaasa
- 59 Ahsanullah Tarik, lakiasiaintohtaja, varatuomari, Helsinki
- 60 Hellgrén Mia, aluesyyttäjä, VT, Helsinki
- 61 Fallenius Jemina, OTM, Vantaa
- 62 Rudanko Tuomas, juristi, Helsinki
- 63 Tiinanen Jaakko, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden päällikkö, väitöskirjatutkija, OTM, Espoo
- 64 Lepola Lauri, ma. vakuutus oikeustuomari, Helsinki
- 65 Latvasaho Olli, asianajaja, senior associate, Helsinki
- 66 Apter Ted, elinkeinopolitiikan erityisasiantuntija, Helsinki
- 67 Hietanen-Tanskanen Ira, juristi, varatuomari, Espoo
- 68 Tihilä Hanni, aluesyyttäjä, VT, Helsinki
- 69 Salmi Lipiäinen Maija, OTL, VT, Helsinki

Vaaliliitto

Naisjuristit ry

- 70 Hämäläinen Merva, tutkija, Helsinki
- 71 Vuorela Miina, asianajaja, varatuomari, yrittäjä, Hämeenlinna
- 72 Kaskinen Satu, OTM, VT, erityisasiantuntija, Helsinki

- 73 Raikas Terhi, ympäristöoikeuden ja -politiikan korkeakouluopettaja, julkisoikeuden tohtoriopiskelija, Hollola
- 74 Rantanen Janna, ministerin erityisavustaja, varatuomari, Helsinki

Vaaliliitto

**Luvan saaneet
oikeudenkäyntiavustajat ry**

- 75 Leivonen Heikki, VT, oikeudenkäyntiavustaja, Espoo
- 76 Riissanen Timo, VT, oikeudenkäyntiavustaja, Helsinki

Vaaliliitto

**Tuomareiden ja esittelijöiden
vaaliliitto**

Suomen hovioikeustuomarit ry,
Käräjäoikeustuomarit ry, Suomen Erityis-
tuomarit ry - Finlands Specialdomare rf,
Hallinto-oikeustuomarit ry,
Korkeimpien oikeuksien virkamiehet ry

Suomen hovioikeustuomarit ry

- 77 Nurmimäki Tiina, hovioikeudenneuvos, Helsinki
- 78 Virtanen Jussi, hovioikeudenneuvos, Turku

Käräjäoikeustuomarit ry

- 79 Vänskä Tuuli, käräjätuomari, Tampere
- 80 Virrankoski Paula, laamanni, Turku
- 81 Kankaanrinta Veera, käräjätuomari, Helsinki
- 82 Helminen Johanna, käräjätuomari, Helsinki
- 83 Palomäki Petteri, laamanni, Hämeenlinna
- 84 Plosila Petteri, käräjätuomari, Espoo
- 85 Päckilä Juho, käräjätuomari, Helsinki
- 86 Salminen Assi, käräjätuomari, Helsinki
- 87 Kalliokoski Kalle, käräjätuomari, Masku
- 88 Mylly Heidi, käräjätuomari, Lahti
- 89 Nieminen Juha, laamanni, Joensuu

Suomen Erityistuomarit ry –
Finlands Specialdomare rf

- 90 Savela Ville, vakuutus oikeustuomari, Helsinki

Hallinto-oikeustuomarit ry

- 91 Lauerma Atte, ma. hallinto-oikeustuomari, Vaasa
- 92 Hakkarainen Taina, hallinto-oikeustuomari, Espoo
- 93 Laitinen Iiris, ma. hallinto-oikeustuomari, Helsinki

Mistä puhumme, kun puhumme oikeusvaltiosta?

Oikeusvaltion käsitettä käytetään kirjavasti ja eri tavoin eri puolilla maailmaa. Siihen kohdistuvia uhkia pyritään myös hallitsemaan vaihtelevalla tarmokkuudella. Tietyt oikeusvaltion ydinkriteerit ovat kuitenkin selvät.

Teksti **SANNA JÄPPINEN** | Kuvitus **ANNA-KAISA JORMANAINEN**

Voiko oikeusvaltion määritellä yksiselitteisesti? Kyllä ja ei. Aloitetaan siitä, miksi ei.

– Globaalilla tasolla, esimerkiksi YK:ssa, aiheesta kiistellään aika paljon. Autoritaariset valtiot, kuten Kiina, puhuvat rule by law -periaatteesta länsimaisen rule of law -periaatteen sijaan. Eli vallanjaon sijaan valtiolla on äärimmäinen valta, sanoo valtio-opin yliopistonlehtori **Hanna Tuominen** Helsingin yliopistosta.

Määrittelyn haastavuutta länsimaisen raamin sisälläkin tuo esille esimerkiksi Oikeusvaltiollisuus Euroopan unionissa ja Suomessa -selvitys. Sen mukaan kattavaa määritelmää oikeusvaltiosta ei voi lukea lakikirjasta tai EU:n perussopimuksista, eikä missään säännöstekstissä ole olemassa määritelmäksi soveltuva erityistä pykälää, momenttia tai artiklaa.

Oikeusvaltion tarkistuslista

Entä sitten kyllä-vastaus: millä perusteella oikeusvaltion määritelmä on selkeä?

– Eri oikeuskulttuureissa sisällytetään käsitteeseen erilaisia ulottuvuuksia, mutta tietyt oikeusvaltion ydinkriteerit ovat selvät, sanoo julkisoikeuden professori **Janne Salminen** Turun yliopistosta.

Hän viittaa Euroopan neuvoston alaisen, riippumattomista asiantuntijoista koostuvan Venetian komission vuonna 2016 laatimaan Oikeusvaltion tarkistuslistaan.

Listan mukaan oikeusvaltion viisi pääkriteeriä ovat laillisuus, oikeusvarmuus, toimivallan väärinkäytön estäminen, yhdenvertaisuus lain edessä ja syrjimättömyys sekä oikeuden saavutettavuus, joka pitää sisällään sekä oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja puolueettomuuden että oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden.

Oikeusvaltion vakaudelle poikkeusolot ovat erityisen vaarallisia.

– Listalla on tärkeä institutionaalinen arvo juuri sen takia, että oikeusvaltiokäsitettä käytetään kansainvälisesti niin monilla tavoilla, sanoo Salminen, joka on mukana komissiossa Suomen varajäsenenä.

Erottamaton kolmikko: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio

Toimiakseen oikeusvaltio vaatii rinnalleen myös ihmis-oikeudet ja demokratian.

– Demokratia on ihmisten osallistumista ja osallistamista päätöksentekoon, ja ihmis-oikeudet suojelevat yksilöitä mielivallalta ja turvaavat ihmisarvon. Oikeusvaltio, demokratia ja ihmis-oikeudet ovat toisiinsa kietoutuneita, eikä mikään nouse toisen yli, Salminen sanoo.

Kolmikron yhteenkuuluvuutta korostaa se, että kaikki ovat YK:n ja EU:n perusarvoja, ja myös ehtoja EU-jäsenyydelle. Hakuprosessin aikana unionin on myös helppoa valvoa ja vaatia ehtojen täyttymistä – kun maa on jo mukana, puuttuminen esimerkiksi oikeusvaltiorikkomuksiin on vaikeampaa, mutta toki mahdollista.

Tarvetta toimiin on: oikeusvaltion tilaa seuraavan World Justice Projectin julkaiseman oikeusvaltioindeksin mukaan kehitys on mennyt alaspäin suurimmassa osassa maailman maita vuodesta 2016 lähtien, ja suuntaus näkyy myös EU:ssa.

Räikein tilanne on Unkarissa, jossa esimerkiksi oikeuslaitos ja media eivät enää ole itsenäisiä ja riippumattomia, ja korruptio on levinnyt laajalle.

Hanna Tuomisesta oikeusvaltion haastaminen näkyy paitsi Unkarissa myös muualla Euroopassa varsinkin suhtautumisessa vähemmistöihin: perusoikeuksien rajoittamisena ja syrjintänä. Silmätikkaina ovat usein seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, mutta myös

vaikkapa venäjänkieliset vähemmistöt monissa itäisen Euroopan maissa.

– Oikeusvaltiossa perustuslaki takaa kaikille ihmisille perusoikeudet, ja myös vähemmistöjen oikeuksien turvaaminen on oikeusvaltion ytimessä, Tuominen toteaa.

Oikeusvaltiohäiriköt kuriin?

EU:n toimia oikeusvaltiohäiriköiden suitsimiseksi on arvosteltu melko tehottomiksi. Keinoja ovat esimerkiksi komission vuodesta 2020 lähtien kokoama oikeusvaltiokertomus jäsenmaiden tilasta, rikkomismenettelyn perusteella EU-tuomioistuimessa määrätyt sakot sekä parlamentin tekemät lukuisat mietinnöt ja päätöslauselmat.

Tehokkain kurinpalautustoimi näyttää tähän mennessä olleen mekanismi, jolla EU-rahoitus on sidottu oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen.

Tuominen korostaa, että EU on yhtä kuin jäsenmaansa, myös oikeusvaltiotoimissa.

– Lopulta on kyse siitä, miten yksittäiset jäsenmaat ja jäsenmaiden liittoumat lähtevät haastamaan niitä maita, joissa on oikeusvaltiorikkomuksia. On täysin jäsenmaiden varassa, mitä unionin on mahdollista tehdä.

Suomi on profiloitunut unionissa vahvana oikeusvaltion puolustajana, ja muun muassa puheenjohtajakaudellaan vuonna 2019 Suomi yritti Tuomisen mukaan jossain määrin haastaa esimerkiksi juuri Unkaria.

– Sen jälkeen tuli Nato-prosessi, ja on arvioitu, että Suomi hautasi oikeusvaltiopuheen turvallisuusintressien takia: Unkarilta oli saatava hyväksyntä jäsenyyteen.

Oikeusvaltion murentajia ja vahvistajia

OIKEUSVALTION tilaa seuraavassa World Justice Projectin oikeusvaltioindeksissä olivat vuonna 2023 kärkikolmikona Tanska, Norja ja Suomi. Perää pitivät Afganistan, Kambodža ja Venezuela. Yleissuunta suurimmassa osassa maita on mennyt alaspäin vuodesta 2016 lähtien, mutta parannustakin on tapahtunut: pidemmällä aikavälillä oikeusvaltiota ovat vahvistaneet eniten Uzbekistan, Moldova, Zimbabwe, Kazakstan ja Malesia.

3.

SIJA

Suomen sijoitus oikeusvaltioindeksissä

Suomen oikeusjärjestelmää vahvistetaan uhkien varalle

Suomella on meriittejä esiintyä oikeusvaltion puolestapuhujana, sillä edellä mainitussa oikeusvaltioindeksissä olemme sijalla 3. Onko Suomi siis turvassa maailman trendeiltä?

– Oikeusvaltio on meillä varsin vakaa, ja ihmiset ovat tietoisia oikeuksistaan. Mutta ei voi katsoa vain nykyhetkeä, vaan pitää jatkuvasti keskustella siitä, onko sisäisiä tai ulkoisia uhkia, joiden suhteen on oltava hereillä, Janne Salminen muistuttaa.

Oikeusvaltiollisuus Euroopan unionissa ja Suomessa -selvitys korostaa samaa: oikeusvaltio ei ole missään valmis. Selvitys kokosi WPJ:n oikeusvaltioindeksin ja EU:n oikeusvaltiokertomuksen huomioita Suomen ongelmakohtista, ja esiin nousevat erityisesti oikeusturvan saatavuuteen liittyvät kysymykset. Heikoimpia lenkkejä ovat oikeudenkäyntien kalleus ja kesto riita-asioissa sekä tutkinnan ja menettelyjen tehokkuus rikosasioissa.

Oikeusvaltiollisuuteen kuuluu selkeästi se, että kansallisessa järjestelmässä on mekanismeja varmistamaan, että eurooppaoikeus ja kansainvälinen oikeus toteutuvat.

Salminen nostaa esille ajankohtaisena aiheena tuomioistuinten riippumattomuuden. Taustalla on korkeimpien oikeuksien presidenttien esiin nostama huomio siitä, että periaatteessa meilläkin voitaisiin nimitysten ja tuomioistuinten jäsenmäärien kautta pyrkiä vaikuttamaan ylimpiin tuomioistuihin poliittisten vaikuttimien ohjaamina.

– Tuomioistujiemme ovat riippumattomia, mutta on hienoa, että oikeusministeriö asetti työryhmän arvioimaan sitä, onko turva riittävän vahva jatkossakin nykyisen perustuslain puitteissa. Esimerkiksi Norjassa vastaava prosessi on jo johtanut perustuslain muutokseen, ja myös Ruotsissa on prosessi käynnissä, Salmisen sanoo.

Poikkeusajat ovat vaaran paikkoja

Oikeusvaltion vakaudelle poikkeusolot, siis erilaiset hätätilat ja kriisit, ovat erityisen vaarallisia: ne tarjoavat houkuttelevan mahdollisuuden väärinkäyttää toimeenpanovaltaa.

– On tärkeää nostaa suojaustasoa, vaikkei akuuttia ongelmaa olisikaan – koska muutoksia ei tehdä sitten, kun ongelmia jo on, Salminen toteaa.

Tuoreessa muistissa on pandemia-aika poikkeuslakeineen, ja kokemuksista yritetään nyt ottaa oppia ja huomioida ne tekeillä olevassa valmiuslainsäädännön uudistuksessa.

– Valmiuslain uudistus on tärkeää perustuslainsäädännön arviointia ja oikeusjärjestyksen vahvistustyötä, Salminen sanoo.

Poikkeusaikoihin liittyen iso oikeusvaltioon liittyvä kysymys on kuluneen vuoden aikana esillä ollut niin sanottu käännytyslaki, jonka kohdalla on keskusteltu

Jos meillä ei olisi oikeusvaltiota?

OIKEUSVALTION määrittely ei ole suoraviivaista oikeusoppineellekaan, mutta vielä abstraktimpi käsite on tavalliselle kansalaiselle – vaikka oikeusvaltion ihanne elää kyselyjen perusteella suomalaisten keskuudessa vahvana.

– Konkreettisten esimerkkien avulla asiaa voi avata. Esimerkiksi henkilön valitseminen virkaan poliittisin perustein asian-tuntijuuden sijaan on sellainen asia, josta Suomessa mielestäni älähdetään aika helposti, valtio-opin yliopistonlehtori **Hanna Tuominen** sanoo.

Miltä yhteiskunta sitten voisi näyttää, jos oikeusvaltio alkaisi murentua?

– Riippumattomien tuomioistuinten perimmäinen tarkoitus on turvata se, että kaikki ihmiset saavat riippumattoman oikeudenkäynnin, eikä siihen pysty vaikuttamaan mikään taho ulkopuolelta, sanoo julkisoikeuden professori **Janne Salminen**.

Käytännössä oikeusvaltion rapautuminen voisi siis tarkoittaa ennen muuta sitä, että emme enää olisi tasaveroisia lain edessä, vaan kohteluun voisivat vaikuttaa vaikkapa poliittiset mielipiteet tai uskonto.

– Varmasti myös se muuttuisi, miten vapaasti voisi ilmaista mielipiteitään: pystyisikö esimerkiksi osallistumaan mielenosoituksiin – tai voisiko mielenosoituksia edes järjestää, Tuominen pohtii.

Ilmeisten seurausten listaan nousee myös korruptio, joka vaikuttaisi monella tasolla sekä tuomioistuihin, julkisen vallan käyttöön ja moniin muihin toimintoihin.

– Esimerkiksi lapsen opiskelupaikka voisi olla kiinni siitä, mitä ja kenelle maksetaan, toteaa Tuominen.

paljon kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista – ja niiden rikkomisesta turvallisuuteen vedoten.

– Oikeusvaltiollisuuden kuuluu selkeästi se, että kansallisessa järjestelmässä on mekanismeja, joilla pyritään varmistamaan, että eurooppaoikeus ja kansainvälinen oikeus toteutuvat, Salminen sanoo.

– Olen miettinyt paljon sitä, miten tämä varmistetaan Suomessa ja onko tässä tapahtunut muutoksia. Seuraisin tätä kehitystä yhtenä elementtinä sen suhteen, mihin suuntaan oikeusvaltio on meillä menossa.

Myös Hanna Tuominen muistuttaa, että linkittyminen kansainväliseen yhteisöön on erottamaton osa oikeusvaltiota.

– Esimerkiksi EU:n oikeusvaltiohaastajille on tyyppistä, että oikeusvaltion katsotaan kuuluvan kansallisen suvereniteetin piiriin. Eli että valtiot itse päättävät oikeusjärjestelmästä, vallanjaosta, median omistussuhteista ja kansalaisyhteiskunnan toiminnasta, eikä ylikansalliseen valvontaan suostuta.

Arvojen kyseenalaistaminen voi myös vahvistaa niitä

Tuominen korostaa, että tärkeä osa toimivaa demokratiaa – ja oikeusvaltiota – on vapaa ja aktiivinen kansalaisyhteiskunta. Siksi autoritaarinen hallinto pyrkii

LISÄÄ AIHEESTA

TUTUSTU NÄIHIN

Venetsian komissio:
Oikeusvaltion tarkistuslista

Oikeusvaltiollisuus Euroopan unionissa ja Suomessa -selvitys, toim. Juha Raitio, Allan Rosas ja Pekka Pohjankoski, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:39

yleensä ensimmäiseksi näivettämään ja vaientamaan sen.

– Siinä valossa on ollut mielenkiintoista seurata, kuinka nyt talouskurimuksessa meillä on lopetettu aika isoja valtion tukia merkittäviltä järjestöiltä.

Tuominen näkee kaventumista keskustelu- ja mielipideilmastossa myös työssään yliopistolla. Arkipäivää on esimerkiksi se, että opiskelijajärjestöt yrittävät vaikuttaa siihen, millaista kirjallisuutta kursseihin saa tai pitää sisällyttää. Tällöin takana on ajatus, että vaikkapa rasismia tai kolonialismia kitketään parhaiten rajamalla näkyvyys vain tietyille ajatuksille ja ihmisille.

– Yritän jatkuvasti miettiä, miten opettaa opiskelijoille deliberaatiota eli tasapuolista, avointa ja eri näkökulmat huomioivaa keskustelua osana oikeusvaltion ja demokratian ylläpitoa.

Uhkakuvien keskellä Tuomisesta on tärkeä muistaa, että arvojen haastaminen voi johtaa myös hyvään.

– Haastamisen kautta arvojen merkitys konkretisoituu, ja ne voivat itse asiassa vahvistua. Näinhän EU:ssa on nyt tapahtunut: kun oikeusvaltiota on haastettu, unioni on ollut pakotettu tekemään tarkempia määritelmiä siitä, mitä oikeusvaltio käytännössä tarkoittaa. Sitä kautta oikeusvaltियोtoimet ovat vahvistuneet. •

Kerromme Juristiliiton edunvalvontatyöstä, joka helposti jää näkymättömiin.

Lähtö

Liitto on viime vuosina selvittänyt harjoittelun nykytilaa kahdella laajalla käräjänotaareille suunnatulla kyselyllä. Yleishuomio on, että suurella osalla harjoittelun suorittaneista on niin ikäviä kokemuksia harjoittelusta, että työ tuomioistuimessa ei kiinnosta heitä jatkossa. Harjoittelujärjestelmä kaipaa uudistamista.

Askel 1

LISÄÄ PALKKAA

Käräjänotaarin palkkaa tulisi nostaa nykyisestä noin 2 500 euron kuukausiansiosta. Palkkaus ei vastaa työn vaativuutta ja kuormittavuutta. Moni vastaaja kokee, että kyseessä on ennemminkin alipalkattu asiantuntija-työ kuin harjoittelu.

Askel 2

VALTAKUNNALLINEN OHJEISTUS

Harjoittelun sisällöstä tarvitaan valtakunnallinen ohjeistus. Nyt sisällöissä on suuria tuomioistuinkohtaisia eroja. Työtehtäviin tulisi kaikkialla sisältyä riittävä määrä lainkäyttötehtäviä.

Konkreettisia keinoja tuomioistuinharjoittelun kehittämiseksi

Juristiliitossa etsitään ratkaisuja tuomioistuinharjoittelun ongelmakohtiin. Nykyisin harjoittelijoiden työmäärä on liian suuri eikä palkka vastaa työn vaativuutta.

Teksti **JANNE LAUKKANEN** | Kuvitus **ISTOCK**

Tuomioistuinharjoittelulla tarkoitetaan lainkäyttötehtäviin perehdyttävää harjoittelujärjestelmää. Nykyjärjestelmässä harjoitteluun kuuluu kaksi kuuden kuukauden pituista jaksoa. Harjoittelu voi tapahtua joko kokonaan käräjäoikeudessa tai osittain hovi- tai hallinto-

oikeudessa. Tässä tapauksessa ensimmäisen käräjäoikeudessa suoritettavan kuuden kuukauden jakson jälkeen toinen jakso suoritetaan hovi- tai hallinto-oikeudessa.

Juristiliitto on esittänyt seitsemän konkreettista askelta harjoittelun kehittämiseksi.

Askel 3

LISÄÄ HARJOITTELUPAIKKOJA

Käräjänotaarien työmäärä on liian suuri, ja harjoittelupaikkoja tulisi lisätä. Samalla on lisättävä tutor-tuomareiden määrää. Myös syyttäjiä tulee olla riittävästi, jotta käräjänotaareille tulisi tarpeeksi istuntopäiviä.

Askel 6

TUTOR-JÄRJESTELMÄÄ KEHITETTÄVÄ

Tutor-järjestelmää tulisi kehittää siten, että myös harjoittelun loppupuolella oleva tai sen jälkeen tuomioistuimeen jäänyt notaari/kanslianotaari voisi ohjata uusia käräjänotaareja sellaisissa tehtävissä, joihin hänellä on jo riittävä osaamista.

Askel 4

HARJOITTELUN LAAJENTAMINEN ERITYISTUOMIOISTUIMIIN

Harjoittelua tulisi harkita laajennettavaksi myös erityistuomioistuimiin siten, että yhdistelmäharjoittelussa harjoittelun loppuosan (6 kk) voisi suorittaa myös erityistuomioistuimissa, kuten markkinaoikeudessa ja vakuutus oikeudessa.

Askel 5

VALINTAMENETTELYÄ UUDISTETTAVA

Myös opinnoissaan heikommin menestyneiden tulisi voida päästä tuomioistuinharjoitteluun. Opintomenestyksen lisäksi valintamenettelyn tulisi tunnistaa myös hakijan muu motivoituneisuus ja soveltuvuus. Lisäksi valintamenettelyn tulisi tapahtua kaksi kertaa vuodessa nykyisen yhden vuotuisen hakukierroksen sijaan.

Askel 7

TYÖAIKALAIN SOVELTAMINEN

Käräjänotaareihin tulee soveltaa työaikalakia. Käräjänotaarit tekevät päätöksiä samalla virkavastuulla kuin työaikalain soveltamisalan ulkopuolella olevat virkatuomarit. Käräjänotaarit ovat kuitenkin harjoitteluvirassa, jossa heillä ei kaikissa tapauksissa ole täyttä työaika-autonomiamia.

Maali

KANNANOTTO MINISTERIÖÖN

Liitto toimitti loppukeväästä oikeusministeriölle, Tuomioistuinvirastolle ja päällikkötuo-
mareille kannanoton, johon on koottu edellä
kerrotut kehittämisehdotukset. Liitto toivoo
kehitysehdotusten pikaista arviointia.

Opintomenestyksen lisäksi valintamenettelyn tulisi tunnistaa myös hakijan muu motivoituneisuus ja soveltuvuus.

Maailman kriisit heijastuvat hallinto-oikeuden työhön

Helsingin hallinto-oikeuden ylituomari Ann-Mari Pitkäranta toivoisi nuorten juristien innostuvan työstä hallintolainkäytön parissa. Hallinto-oikeus tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia.

Teksti **TARJA VÄSTILÄ** | Kuvat **SABRINA BQAIN**

Työmatka Helsingin hallinto-oikeuteen ja sieltä takaisin kotiin pitää ylituomarin vireänä. Ripeää seitsemän kilometrin kävelyä tahdittaa äänikirja kuulokkeissa. **Ann-Mari Pitkärannan** seitsemän vuoden määräaikaa on vielä kolme jäljellä.

– Olen viihtynyt hyvin.

Vajaan 200 hengen työyhteisössä henkilöjohtaminen on haastavampaa kuin edellisessä työpaikassa, pienemmässä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa. Kaikkea ei voi tuntea henkilökohtaisesti edes nimeltä, mutta perustyöt ovat samanlaisia.

– Nykyään johtaminen on vaativampaa kuin ennen. Muun muassa työilmapiiri ja vaikuttaminen omaan työhön korostuvat. Meilläkin on ammattitaidon kehittämiseen liittyvä toimintastrategia, jonka painopisteenä tänä vuonna on työhyvinvointi ja viestintä.

Sattuman ja onnen kyydissä

Pitkäranta myöntää, että sattuma ja onni ovat johdataneet uralla eteenpäin.

– En ole uraani suunnitellut enkä ole osannut paljon edes toivoa. On avautunut sopivia tehtäviä, joita olen

voinut hyödyntää seuraavissa töissä. Merkittävä askel oli kehittämispäällikön työ oikeusministeriön oikeushallinto-osastolla. Se valmensi nykyisiinkin tehtäviin.

Muun ohessa Pitkäranta pääsi perehtymään myös henkilöstöjohtamiseen kansliapäällikkönä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

– Se oli tulikasteeni esihenkilönä, siitä oli hyvä jatkaa.

Helsingin hallinto-oikeuden toimintakenttään kuuluu koko Uudenmaan maakunta eli 26 kuntaa. Tehtävänä on antaa oikeusturvaa hallintoasioissa: ratkaista julkishallinnon päätöksistä tehtyjä valituksia ja hallintoriita-asioita. Vuodessa HAO:een tulee noin 7 000 juttua.

– Käsittelemme muun muassa valitusasioita kuntalaisten hakiessa muutosta kunnan päätöksistä. Sillä, että kuntalaisilla on mahdollisuus valittaa, on ennaltaehkäiseväkin vaikutus, ja se edistää lainmukaisuuden eetosta.

Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät kaavaasiat ja rakennusluvut kiinnostavat kansalaisia. Kaavaasioissa tutkitaan, onko ratkaisu lainmukainen, ei sitä, onko kaava paras mahdollinen. Siitä tulee usein kritiikkiä.

Arvonlisävero- sekä tulli- ja valmisteveroasiat on keskitetty valtakunnallisesti Helsingin HAO:lle. Tärkeänä asiaryhmänä ovat myös henkilö- ja elinkeinoverotusasiat, sillä Pitkärannan mukaan juuri verotuksessa oikeuskäytäntö ohjaa merkittävästi hallintokäytäntöä.

Ulkomaalais- ja sosiaaliasiat kärjessä

Helsingin HAO:n suurin asiaryhmä on edelleen ulkomaalaisasiat, vaikka tilanne onkin muuttunut ruuhkavuoden 2015 jälkeen. Nykyisin käsitellään eniten oleskelulupia. Maailmalla tapahtuvat kriisit voivat heijastua ulkomaalaisasioihin todella nopeasti.

– Pitää olla tietoinen, että yhtäkkiä saattaa tulla iso määrä turvapaikanhakijoita. Vaativaan tuomioistuintyöhön ei voi saada äkkiä lisää valmiita osajia käsittelemään juttuja.

Ulkomaalaisasioiden käsittelyaika oli viime vuonna keskimäärin yhdeksän kuukautta, tänä vuonna päästäneen nopeampaan käsittelyyn.

Toiseksi suurin ryhmä on sosiaaliasiat. Eniten työllistää lastensuojelu, jota Pitkäranta pitää sekä vaativana että yksilön kannalta äärimmäisen merkittävänä ryhmänä. Lapsen huostaanottoa koskevat asiat ratkaistaan ensiasteena hallinto-oikeudessa.

– Yhteiskunnan kehitys näkyy: kun tulee laskusuhdannetta tai maailman aika on sellainen, että ihmisillä on ongelmia, se heijastuu erityisesti lastensuojelupuolelle. Ilmiö on kasvamassa.

Uudenmaan alueella on paljon ulkomaalaistaustaisia ihmisiä, ja heidän asioidensa hoitaminen vaatii kääntämistä. Prosessi vie aikaa.

Lastensuojeluasioissa suullinen käsittely on yleistä. On tärkeää, että perhe tulee kuulluksi. Käsittelyyn kuluu 7–8 kuukautta.

– Voi vain kuvitella, miltä tuntuu odottaa ratkaisua. Realistinen käsittelyaika on aina pitkä asiakkaille. Koko tuomioistuinlaitoksen suurin ongelma on pitkät käsittelyajat, sillä asiat ja lainsäädäntö ovat monimutkaistuneet.

Yksityisten ihmisten asioissa päätösten perusteleminen on tärkeää etenkin niissä tilanteissa, kun ratkaisu on kielteinen. Jos ei ole ymmärtänyt hallinnon eikä ymmärrä hallinto-oikeudenkaan päätöstä, voi jäädä epäluottamus koko järjestelmää kohtaan.

– Päätöksen kirjoittaminen ymmärrettävästi ei ole helppoa, sillä juridinen tapa esittää asioita on kaukana maallikon tavasta. Päätöksessä pitää kuitenkin ottaa juridiset vaatimukset huomioon.

Nuoria tarvitaan mukaan!

Hallintolainkäyttö on kehittynyt vuosien aikana paljon ja työ on muuttunut vaativammaksi.

– On keskityttävä hyvin rekrytointeihin ja saatava nuoret innostumaan toiminnastamme. Televisiota

Ann-Mari Pitkäranta toivoo, että yliopistoissa panostettaisiin lisää hallintoprosessiin. – Myös yhteiskuntaopin tunneilla olisi hyvä paneutua enemmän juridiikan perusteisiin, joiden pitäisi olla kansalaisaita, hän sanoo.

Ann-Mari Pitkärannan vinkki juristin polulle

MIETI omia vahvuuksiasi. Tuomioistuintyö sopii sellaiselle, joka on ratkaisukeskeinen, tarkka ja aikaansaava ja jolla on itsenäinen työote. Kaikki juristin työ vaatii elinikäistä oppimista ja pitkäjänteisyyttä opetella – hetkessä ei ole osaja. Menestyjiä ovat ne, jotka pääsevät nopeimmin elämän väistämättömistä vastoinkäymisistä yli.

katsomalla rikos- ja siviiliasiat ovat tulleet tutummiksi kuin hallintolainkäyttö, mutta väittäisin kyllä, että meillä on tarjota monipuolinen ja kiinnostava tehtävänä.

Tuomareiden ja esittelijöiden lisäksi tarvitaan kansliahenkilökuntaa. Pitkärannan mukaan ammattitaidon ylläpitäminen on ykköspääoma – ja myös haaste asioiden monimutkaistuuksessa.

– Lisäksi kulttuurista osaamista ja kielitaitoa pitää olla toisella tapaa kuin aiemmin. Meilläkin voisi työkennellä monimuotoisemmin eri kulttuurisista lähtökohdista olevia henkilöitä.

Lisää ymmärrystä juridiikan perusteisiin

Toiminnan ydin on arvioida, toimiiko hallinto lainmukaisesti.

– Noin 20 prosenttia hallinnon tekemistä ratkaisuista muuttuu. Hallinnossa päätökset tehdään siis pääsääntöisesti lainmukaisesti. Olisi kauhistuttavaa, jos vaikka puolet ratkaisuista muuttuisi – se kertoisi hallinnon toimivuudesta aika karua kieltä.

Pitkäranta toivookin, että ymmärrystä lisättäisiin eri opinahjoissa esimerkiksi siitä, mikä on lainmukaisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden ero.

– Yliopistoissa voitaisiin panostaa lisää hallintoprosessiin. Yhteiskuntaopin tunneillakin olisi hyvä paneutua enemmän juridiikan perusteisiin, joiden pitäisi olla kansalaistaito. Mekin ammatissa toimivat voisimme käydä silloin tällöin kertomassa omista aloistamme.

Hallinto-oikeudesta olisi hyvä oivaltaa ainakin perustavanlaatuisen vallan kolmijako-oppi: eduskunnan lainsäädäntövalta, valtioneuvoston toimeenpanovalta, joka johtaa hallintopäätöksiksi, ja tuomiovalta, jolloin hallintolainkäytön puolella puhutaan hallinto-oikeudesta ja ylimpänä asteena korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Ne tutkivat, miten lait on toimeenpantu eli onko tehty lainmukaiset ratkaisut.

– Työssämme tulee konkreettisesti esille oikeusvaltion toiminta. Julkinen valta on myös oikeudenkäynnin osapuolena viranomaispuolella. Hallinto-oikeuden riippumattomuus toimeenpanovallasta korostuu.

Vaikka hallintolainkäyttö on vieraampi prosessi kuin siviili- ja rikosprosessi, todennäköisyys kohdata elämässä hallinto-oikeuden toimintaan liittyvä asia on suurempi kuin rikos- tai riita-asia.

– Arjessa voi koska vain tulla eteen itsestä riippumattomia asioita: tyytymättömyys verotuspäätöksiin, saatuun sosiaaliturvaan tai vaikkapa naapuriston meluhaittaan. Hallinto-oikeus on halpa prosessi: esimerkiksi suuri osa sosiaalioasioista on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista eikä tarvitse käyttää edes asiamiestä.

Hallinto-oikeuteen voi tulla matalalla kynnyksellä: maallikko pystyy itse esiintymään asiassaan.

”Yhteiskunnan laskusuhdanne heijastuu lastensuojelupuolelle.”

Kuka

ANN-MARI PITKÄRANTA, 60

- ▶ OTK 1989, OTL 2004, Turun yliopisto
- ▶ varatuomari 1990, Kauhajoen tuomiokunta
- ▶ ylituomari 2020–, Helsingin hallinto-oikeus
- ▶ ylituomari 2015–20, Hämeenlinnan hallinto-oikeus
- ▶ ma. kansliapäällikkö 2013–15, ma. oikeus-sihteerin 2008–09, KHO
- ▶ kehittämisspäällikkö 2009–13, oikeushallinto-osasto, OM
- ▶ hallinto-oikeustuomari 2001–07
- ▶ lehtori 1995–97, julkisoikeuden laitos, Tampereen yliopisto
- ▶ esittelijä 1990–2000, HAO ja LO
- ▶ Tuomioistuinviraston johtokunnan jäsen 2020–, tuomarivalintalautakunnan jäsen ja varajäsen 2016–18, opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan puheenjohtaja 2015–20

Haalarit jäivät mielestä

Matka ylituomariksi on kestänyt Pitkärannalla vuosikymmeniä, mutta jo lukiossa juristin ura alkoi selkiintyä. Ennen sitä hän haaveili jopa Merimiesammattikoulusta, sillä lapsuudessa katsottu Lemmenlaiva lipui mielessä.

– Opinto-ohjaaja totesi, ettei alalla olla kuin Lemmenlaivalla valkoiset vaatteet päällä vaan haalareissa jynssätään kantta. Teoreettisena ihmisenä päätin siten mennä ensin lukioon.

Taipumukset johdattivat juridiikan suuntaan: historia, yhteiskuntaoppi ja reaaliaineet kiinnostivat. Kirjoittaminenkin oli helppoa. Maalaistalon tyttöä isäkin kannusti yliopistoon, teorian onnistuivat kuulemma paremmin kuin käytännön työt.

– Juristiksi opiskelevan ei tarvitse kirkkaasti tietää, mitä rupeaa työksen tekemään. Joku tuttu sanoi, että niistä, jotka eivät osaa matematiikkaa eivätkä kieliä, tulee juristeja, naurahtaa ylituomari.

Kesäkuussa Pitkäranta ylitti yhden virstanpylvään täyttäessään 60 vuotta.

– Ei huono! Ei ole ikäkriisiä. Ikääntyminen on oikeudenmukaista: kaikki saavat olla eri-ikäisiä ihan samalla tavalla. Ikä seesteyttää ja helpottaa monta asiaa.

Nyt syksyllä elo jatkuu kuten ennenkin: pitkiä työpäiviä ja vapaalle pyhitettyjä viikonloppuja. Muutakin elämää on kuin työ. Pitkäranta tapaa ystäviään ja harastaa kulttuuria laajasti ja paljon. Ehkä viime talvena viritetty leidisalsakin vetää puoleensa.

– Se on mukavaa ja hyvin vaikeaa. Siinä kokee olensa todella huono, ja sekin kokemus on terveellistä. •

ASIAANTUNTIJA JA ESIHENKILÖ – NÄIN ROOLIEN YHDISTÄMINEN SUJUU

Hyvä asiantuntija ei automaattisesti ole hyvä esihenkilö. Tuplaroolissa toimiva juristi tarvitseekin työssään tiettyjä taitoja ja organisaation tukea. Näitäkin tärkeämpi on motivaatio, sanoo johtamisen asiantuntija Eeva Engfelt.

Teksti ANNE VENTELÄ | Kuvitus ISTOCK

Kun johtajan rooli on avoinna, siihen valitaan usein henkilö, joka on pärjännyt hyvin asiantuntijan tehtävässä. Hyvästä asiantuntijasta ei kuitenkaan automaattisesti tule hyvää esihenkilöä.

Näin sanoo **Eeva Engfelt** HR Legalista. Engfelt vetää yrityksen juridista liiketoimintaa ja toimii asiantuntijajuristien esihenkilönä. Juristin koulutuksen lisäksi hän on sertifioitu coach, joka valmentaa säännöllisesti johtajia.

Engfeltin mukaan esihenkilön roolissa tarvitaan usein taitoja, joita voi ja täytyy opetella. Muun muassa tämän vuoksi esihenkilörooli edellyttää ennen kaikkea hyvää motivaatiota.

Läsnäolo Kannustus

– Jokaisen esihenkilöksi ryhtyvän tulee kysyä itseltään, haluaako todella toimia siinä roolissa. Tyypillisesti ihmiset antavat aikaansa asioille, joista ovat motivoituneita. Jos motivaatiota johtamistyöhön ei ole, sille ei yleensä löydy riittävästi aikaakaan.

Organisaation tukea tarvitaan

Vaikka esihenkilön roolissa tarvitaan henkilökohtaisia valmiuksia, se ei ole yksilösuoritus. Esihenkilö- ja asiantuntijaroolien yhdistämiseen tarvitaan oman organisaation ja esihenkilön tuki, Engfelt sanoo.

– On organisaation tehtävä ohjata esihenkilöä työssään oikeaan suuntaan.

Hänen mukaansa esihenkilön rooli ja siihen liittyvät odotukset tulee käydä yhteisesti läpi. Selkeintä on, että työnkuva kirjoitetaan auki. Myös johtamiseen liittyvät arvot ja periaatteet on hyvä käydä läpi yhdessä. Tällöin niistä voidaan johtaa konkreettisia tavoitteita, joiden toteutumista voidaan mitata.

– Näin asiantuntija-esihenkilö pystyy seuraamaan omaa onnistumistaan oman esihenkilönsä kanssa. Tarvittaessa voidaan tehdä myös korjausliikkeitä.

Päätöksenteko

Ajankäyttö tulee tehdä näkyväksi

Arjen työssä keskeiseksi kysymykseksi nousee usein se, miten työaikaa tulisi asiantuntija- ja esihenkilöroolien välillä jakaa.

Tähän Engfeltillä ei ole suositusta tai nyrkisääntöjä. Johtamiseen käytettävä aika riippuu jokaisen organisaation omista arvoista ja toimintakulttuurista.

– Organisaatiokohtaisesti päätetään, miten usein esimerkiksi tulos- ja tavoitekeskusteluja pidetään, miten aikaa varataan tiimipalavereille tai kahdenkeskisille tapaamisille ja soitteleeko esihenkilö esimerkiksi tiimin jäsenille joskus kuulumisten vaihtamiseksi, Engfelt selvittää.

Tyypillisesti tällaiset rakenteet tulevat esihenkilölle johtamisjärjestelmästä annettuina. Ellei valmista pohjaa ole, voi ajankäytön suunnitteluun pyytää ohjausta tai suuntaviivoja omalta esihenkilöltä.

Seuraavaksi nämä ajat täytyy varata omaan kalenteriin. Näin itselle ja muillekin tulee näkyväksi, minkä verran vähintään esihenkilötyöhön kuluu aikaa.

– Kun tiimin jäseniin pitää yhteyttä säännöllisesti ja keskusteluyhteys on hyvä, syntyy kuormittavia ongelmatilanteita yleensä vähemmän, Engfelt vinkkaa.

Juristin kyvykkyyksistä on usein hyötyä

Monella juristilla on Engfeltin mielestä jo koulutuksen perusteella henkilökohtaisia kykyjä, joita tarvitaan esihenkilötyössä.

– Juristin kyvykkyydet, kuten systemaattisuus ja tavoitteellisuus, palvelevat hyvää johtamista.

Kuitenkin monet juristit ovat koulutuksessaan oppineet myös ehdottomuutta, väittelyn tarvetta, analyttisyyttä ja riskien karttamista. Asiantuntijaroolissa tällaisista ominaisuuksista on usein hyötyä, mutta esihenkilötehtävissä ne eivät aina palvele kovin hyvin.

Erityisesti monelle juristille onkin Engfeltin mukaan hyödyllistä opetella tietoista kuuntelua, avointen kysymysten esittämistä ja positiivisen palautteen antamista.

– Kun antaa säännöllisesti positiivista palautetta, on helpompi reagoida riittävän ripeästi myös tilanteisiin, joita täytyy korjata tai kehittää, Engfelt sanoo.

Myös muiden näkemysten kuunteleminen ja huomioiminen on esihenkilölle tärkeää. Näitä taitoja tarvitaan roolissa, jossa tehdään päätöksiä, jotka eivät aina tyydytä kaikkia osapuolia.

Harva on hyvä johtaja luonnostaan, vaan ihmisten kohtaamista ja johtamista tulee usein opetella. Engfeltin mukaan tämä kannattaa, sillä esihenkilötyöhön käytetyt hetket säästävät usein aikaa.

– Kun esihenkilötyö on hyvää, tiimiläisistä tulee itseohjautuvampia. Säästää esihenkilönkin aikaa, kun tiimiläiset eivät virheiden pelossa kysy esihenkilön apua kaikkeen vaan uskaltavat tehdä itsenäisiä ratkaisuja, Engfelt sanoo. •

Esihenkilötyön houkutus hiipuu

JOHTAMISEN asiantuntijan Eeva Engfeltin mukaan halukkuus toimia esihenkilönä on jossain määrin vähenemässä. Tämä liittyy siihen, että johtamiseen ja esihenkilötyöhön kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet.

– Johtaminen ylipäätään on nykyään vaikeampaa kuin ennen. Vanhan mallisella hierarkisella johtamisella ei enää pitkälle pötkitä, Engfelt sanoo.

Hyvin palkatut asiantuntijat eivät aina halua esihenkilöiksi senkään vuoksi, että he arvostavat vapaa-aikaansa palkkaa enemmän – varsinkin, jos palkan korotus tuntuu liian maltilliselta lisääntyneeseen työmäärään suhteutettuna.

Näkyvä aikataulutus Palautteenanto

Aito katuja vai salaliittoteoreetikko

Syttettyjen puolustusstrategiat ovat kiehtovia. Osa niistä on tehokkaita, toiset vaikuttavat suorastaan vahingollisilta syytetyille itselleen. Osa on outoja, toiset huvittavia. Erityisen kiinnostavia ne ovat silloin, kun syytetty todetaan oikeudenkäynnissä syylliseksi.

Tällaisia olen havainnut (ja toki nämä sekoittuvat):

Aidon katuja puolustus. On aidosti pahoillaan siitä, mitä on tehnyt. Itseruoskinta on niin kovaa, että saattaa paljastaa jopa tekoja, joista häntä ei syytetä.

Feikkikatuja puolustus. On katuvinan, mutta tosiasiaa katu lähinnä kiinnijäämistään ja sen aiheuttamia ongelmia. Pitää mitä tahansa rangaitusta epäreiluna, koska on jo kärsinyt niin paljon tekemänsä rikoksen takia.

Seinäkiistäjän puolustus. Kiistää kaikki, vaikka teko olisi tapahtunut useiden todistajien silmien alla ja tallentunut vieläpä videolle. Periaatteena on, että mitään ei tunnusteta.

Rationalistin puolustus. Tunnustetaan aluksi ”löysät pois” eli ne teot, joista on selvä näyttö. Kaikki muu kiistetään.

Ihan sama -puolustus. Ei osallistu oikeudenkäyntiin juuri mitenkään vaan puuhailee avustajansa viressä omiaan. Jos näyttö on selvä, saattaa myöntää teon. Tyypillinen strategia kokeneille linnakundeille.

Uhuriutuja puolustus. Ei kiistä tekemisiään, mutta rikokset johtuivat hänestä riippumattomista seikoista. Syy on olosuhteissa, yhteiskunnassa tai häntä jahtaavassa mediassa, ei koskaan itsessä.

Liikkuva puolustus. Antaa jatkuvasti uusia selityksiä. Kun syyttäjä osoittaa edellisen selityksen mahdottomaksi, löytää aina uuden.

So what -puolustus. Myöntää, että on tehnyt, kuten syytteessä väitetään, mutta mitä sitten? Se ei ole laitonta – ja jos onkin, laki on vanhentunut, väärä tai tulkinvarainen. Yleinen puolustusstrategia talousrikosjutuissa.

Ai mää vai -puolustus. Ei kiistä tekoaan, mutta kiuuttelee, että muut ovat tehneet paljon pahempaa ilman mitään seuraamuksia. Miksei heitä oteta kiinni?!

Katso, orava -puolustus. Pyrkii siirtämään huomion muualle ja osoittamaan virheitä varsinkin esitutkinnasta. Niin pientä pilkkuvirhettä ei olekaan, ettei katsoisi koko prosessin olevan sen takia ihmisoikeus-

sopimuksen vastainen. Hallitsee laajankin esitutkinta-aineiston pienintä yksityiskohtaa myöten.

Imartelijan puolustus. Katso orava -puolustuksen alalaji. Samalla kun haukkuu poliisia ja syyttäjää, imartele tuomioistuinta. Nyt totuus vihdoinkin selviää, kun hän pääsee esittämään asiansa puolueettoman tuomioistuimen eteen!

Narsistin puolustus. Vaikka syytettyä vastaan olisi bussilastillinen todistajia, väittää, että kaikki muut valehtelevat paitsi hän itse. Ei tajua olevansa muille niin yhdentekevä, ettei kukaan vaivaudu keksimään hänestä valheita saati ottamaan riskiä siitä, että jäisi kiinni valehtelusta viranomaisille tai tuomioistuimelle.

Salaliittoteoreetikon puolustus. Askelta edistyneempi versio narsistin puoluksesta. Uskoo olevansa niin tärkeä, että koko yhteiskuntakoneisto on valjastettu häntä vastaan.

Syy on olosuhteissa, yhteiskunnassa tai syytettyä jahtaavassa mediassa, ei koskaan itsessä.

SUSANNA REINBOTH
oikeustoimittaja, Helsingin Sanomat
susanna.reinboth@hs.fi

Tuomariliiton hallinto-oikeussiipi

Hallinto-oikeustuomarit ry tarjoaa jäsenilleen hyvän, mutkattoman verkoston maan kaikkiin hallinto-oikeuksiin sekä tilaisuuden vaikuttaa.

Teksti **DIANA TÖRNROOS** | Kuvitus **ISTOCK**

1 Miksi yhdistys on olemassa?

► Huolehdimme Suomen Tuomariliiton jäsenyhdistyksenä hallinto-oikeuksien lainkäyttöhenkilökunnan eli esittelijöiden, asessorien ja tuomareiden edunvalvonnasta. Nyt ajan-kohtainen asia on tuomarikunnan palkkausudistus.

Tuomariliitto myös antaa lausuntoja erilaisiin lainsäädäntöhankkeisiin, ja me vaikutamme tähän työhön siltä osin kuin se koskettaa hallinto-oikeuksien käsittelemiä asiaryhmiä tai edustamiemme ryhmien asemaa. Olemme se Tuomariliiton hallinto-oikeussiipi.

2 Millaista toiminta on?

► Edunvalvonta- ja oikeuspoliittinen työ lausuntoineen vie valtaosan ajasta. Tiedotamme jäsenistölle aktiivisesti Tuomariliitossa tapahtuvista ja alallamme vireillä olevista asioista. Meillä on yhteyshenkilöt jokaisessa kuudessa alueellisessa hallinto-oikeudessa, ja monet asiat voi nopeasti näin selvittää ja tiedottaa talojen välillä.

Tarjoamme myös tilaisuuksia ammatilliseen verkostoitumiseen ja virkistymiseen. Hallinto-oikeustuomarit tekee muun muassa ulkomaille jäsenmatkoja, joilla tutustumme paikallisiin tuomioistuimiin ja oikeusjärjestelmiin. Tuomaripäivässä olemme myös aktiivisesti mukana.

3 Mitä yhdistykseen kuuluminen antaa jäsenelle?

► Tietoa: mitä tapahtuu muissa hallinto-oikeuksissa ja mitä sellaista lainsäädännössä ja oikeuselämässä tapahtuu, joka koskettaa alamme henkilökuntaa. Hyvät, matalan kynnyksen mahdollisuudet verkostoitua ammatillisesti sekä osallistua virkistystilaisuuksiin ja jäsenmatkoille. Jos kiinnostusta riittää, jäsen voi päästä Tuomariliiton valiokuntiin vaikuttamaan ja myös edustajaksi kansainvälisiin järjestöihin.

4 Miten toimintaan pääsee mukaan?

► Helpointa on ottaa yhteyttä Hallinto-oikeustuomarit ry:n yhteyshenkilöön omassa tuomioistuimessa. Hän ohjaa eteenpäin.

5 Terveiset jäsenyydestä kiinnostuneelle

► Parannukset tuomareiden asemaan ja etuihin eivät tule itsestään, vaan jonkun pitää ne neuvotella. Jäsenenä voit osallistua tähän työhön – minimissään jäsenmaksun maksamalla ja sillä tavoin järjestäytymisastettamme ja neuvotteluvoimaamme kasvattamalla. Kiinnostuksen mukaan voit sitten osallistua enemmän ja ottaa myös vastuullisempia tehtäviä.

Kuinka kuulla lainvalmistelussa hiljaisia toimijoita?

Sile-hanke perää vastuullista lainvalmistelua, joka ottaa huomioon esimerkiksi mielenterveysongelmaisten ja kansalaisuutta vailla olevien näkemyksen siitä, miten lait vaikuttavat heidän arkeensa. Kuulemisten huolellinen suunnittelu tarjoaa muuten pimentoon jäävää tietoa.

Teksti **KATJA ALAJA** | Kuvitus **ISTOCK**

Minun on heti alettava kasata tutkimusryhmää! Näin ajatteli tutkimusjohtaja **Kati Rantala** Helsingin yliopistosta, kun hän huomasi rahoitusmahdollisuuden, jonka avulla tehdä tutkimusta niin kutsuttujen hiljaisten toimijoiden huomioimisesta lakien valmistelussa. Suomen Akatemian yhteydessä toimivan Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama ja Rantalan johtama kuusivuotinen Sile-hanke on nyt ollut käynnissä vuodesta 2020 lähtien. Sile tulee sanoista *silent agents affected by legislation*.

– Olin aiemmin tehnyt tutkimusta perheen sisäisen lähestymiskiellon toimimattomuudesta. Lainsäädäntötyössä väkivallan osapuolista oli tehty oletuksia tavalla, joka ei vastannut todellisuutta tai sitten monista keskeisistä taustatekijöistä ei välitetty. Kiellon osapuolet olivat jääneet syrjään hiljaisiksi toimijoiksi, jolloin lain vaikutuksia ihmisten arkiseen elämään ei kyetty ennakoimaan. Laki ei sisältänyt mitään tukitoimia kummallekaan osapuolelle, ja se myötävaikutti usean lähestymiskieltoon määrätyn henkilön tekemään itsemurhaan, Rantala kertoo.

Sile-hanke pyrkii korjaamaan vastaavia epäkohtia tutkimalla ja kehittämällä lainvalmistelua, joka ottaa huomioon hiljaiset toimijat. Hanke tekee myös politiikkasuosituksia ja nostaa näitä asioita esiin mediassa. Työtä tekee joukko yhteiskuntatieteilijöitä, oikeustieteilijöitä ja eläinten hyvinvointitutkijoita Helsingin yliopistosta, Turun yliopistosta sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta.

Onko kaikilla oikeus tulla kuulluksi?

Silen tutkimiin hiljaisiin ryhmiin kuuluvat lastensuojelun piirissä olevat lapset ja nuoret, vangit, velka-, päihde- ja mielenterveysongelmien kanssa kamppailevat sekä vailla Suomen kansalaisuutta olevat ihmiset. Myös eläinten tarpeita koskeva tieto tulee ottaa huomioon.

– Näitä ryhmiä halutaan usein suojella ja kontrolloida laeilla, ja ryhmien oikeutta tulla kuulluksi saatetaan kyseenalaistaa lainsäädäntötyössä. Voi olla ajatus, etteivät vaikkapa addiktioista kärsivät ihmiset pysty ottamaan hyväksyttävästi kantaa. Ryhmiltä saattaa myös puuttua edellytyksiä saada äänensä kuuluviin, Rantala kuvailee. Lainvalmistelussa tulisi kuitenkin kuulla niitä, joiden elämään laki vaikuttaa.

Rantala puhuu byrokraattisista esteistä. Tavanomaiset kuulemisprosessit eivät tavoita hiljaisia toimijoita, jotka eivät välttämättä edes tiedä osallistumisen mahdollisuuksista. Lisäksi valmisteluasiakirjoihin perehtymisen voi olla heille haastavaa. Tällöin tehokkaampi keino tiedon hankkimiseen on järjestää räätälöityjä kuulemistilaisuuksia yksilöille tai ryhmille.

– Olemme tutkineet, mitkä tahot Suomessa antavat lausuntoja lakeja laadittaessa. Viranomaisten jälkeen

niitä antavat eniten työmarkkinajärjestöt, joita seuraavat ammatilliset järjestöt, kansalaisjärjestöt, yritykset, tutkijat ja yksityishenkilöt, tässä järjestyksessä, Rantala toteaa hänen ja **Noora Alasuutarin** vielä julkaisemattomasta tutkimustuloksesta.

Tietoa järjestöjen asiakastyötä tekeviltä

Rantala puhuu myös niin kutsutuista perustavasti hiljaisista yksilöistä, joiden näkemyksiä ei välttämättä pystytä lainvalmistelussa henkilökohtaisesti kuulemaan. Ryhmään kuuluvat esimerkiksi pikkulapset, muistisairaat, vakavia traumoja kokeneet sekä eläimet.

Tällöin lakien valmistelijat voivat kuulla niitä järjestöjä, jotka ajavat perustavasti hiljaisten ja muiden hiljaisten etua. Rantalasta on tärkeää, että järjestöjä kuullaan – mutta tämä ei ole oikotie onneen.

– Järjestöjen kuulemisessa on ratkaisevaa, että lainsäätäjä kuulee niitä ihmisiä, jotka tekevät hiljaisten parissa konkreettista asiakastyötä. On myös muistettava, että järjestöllä voi olla kuultaviin liittyviä ideologioita tai taloudellisia intressejä, Rantala painottaa.

Rantala haastaa lainsäätäjiä pohtimaan sitäkin, kattaako jonkin järjestön toiminta koko kohderyhmän vai jäävätkö osan näkemykset pimentoon.

Pilotti osoitti: kuuleminen vaatii hyvää suunnittelua

Vankeuslain uudistamishanke on ollut oikeusministeriössä käynnissä vuodesta 2021. Jotta laista tulisi nykyistä parempi, lainvalmistelijat päättivät kuulla vankeja. Sile-hankkeella oli tässä rooli, kun tutkijat **Susanna Lundell** ja **Maija Helminen** tukivat Vankusu-nimisessä pilotissa lainvalmistelijoita vankien kuulemistilaisuuksien valmistelussa ja toteuttamisessa. Samalla he tekivät tutkimusta.

Kuulemispilotista saatujen kokemusten perusteella Lundell korostaa, että hiljaisten toimijoiden kuulemisessa erityisen tärkeää on kuulemisten huolellinen suunnittelu. Vankusu-pilotissa oli muun muassa ratkaistava, mistä

”Voi olla ajatus, etteivät vaikkapa addiktioista kärsivät ihmiset pysty ottamaan hyväksyttävästi kantaa.”

vangeille merkityksellisistä aiheista vankeja voitaisiin kuulla, miten heille esitettävistä kysymyksistä saataisiin ymmärrettäviä sekä millaisissa ryhmissä ja missä vankiloissa kuulemiset voitaisiin toteuttaa. Kuulemistilaisuuksia valmisteltiin vankeja edustavien järjestöjen ja Rikosseuraamuslaitoksen (Rise) kanssa, ja lainvalmistelijat osallistuivat ryhmähaastattelujen toteuttamiseen ja selkokielen koulutuksiin.

Kuulemiset toteutettiin ryhmäkeskusteluina, joissa vangit pohtivat sähköpostin, matkapuhelimen, netin, videopuheluiden ja maksuttomien puheluiden käyttöä vankilassa.

– Vangeille yhteydenpito ulkomaailmaan on todella merkityksellistä, Lundell muistuttaa.

Vangit eivät tulleet keskusteluihin kylmitään, vaan he olivat saaneet etukäteen kirjallista, helppolukuista tietoa kuulemisen tarkoituksesta ja aiheista. Niin kutsutussa kuulemisen teemapaperissa oli kerrottu yhteydenpitokäytäntöjen nykytilanteesta ja hahmoteltu mahdollisia ratkaisuja.

– Vangit antoivat jälkeensä palautetta, että ennakkomateriaali auttoi heitä valmis-

tautumaan. Materiaalin ansiosta tilaisuudessa päästiin myös mahdollisimman pian asiaan, Helminen kertoo.

Hän lisää, että lainvalmistelijat tekivät myös yhden harjoituskuulemisen vapautuneiden vankien kanssa ennen varsinaisia kuulemistilaisuuksia. Harjoituksen perusteella yhdestä keskusteluaiheesta luovuttiin. Ryhmäkoko päätettiin myös pitää enintään viidessä ihmisessä ja tilaisuusien kesto kahdessa tunnissa, johon sovitettiin useita taukoja.

Lähestyttävyyttä edisti onnistumista

Lainvalmistelijoiden vetämistä vankien kuulemisista saatiin tietoa, joka olisi voinut jäädä pimettiin. Esimerkiksi vankien oikeus yhteydenpitoon ei aina toteutunut. Haasteita oli maksuttomissa puheluissa asianajajalle ja ulkomaalaistaustaisten vankien yhteydenpitomahdollisuuksissa eri aikavyöhykkeillä asuvien läheisten kanssa. Risen mukaan ulkomaalaisten vankien osuus kaikista vankeista Suomessa oli keskimäärin 18 prosenttia vuonna 2023.

Tutkijakaksikko myös haastatteli vankeja jälkikäteen näiden kuulemiskokemuksista

14 §

VAATIMUS SAADA VAIKUTTA

Lainlaatijalla on perustuslain mukainen vaatimus edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

1,5 %

LAUSUNTOJA YKSITYISHENKILÖILTÄ

Yksityishenkilöt antoivat lausuntoja lainvalmisteluun 1,5 prosentissa hallituksen esitysluonnoksista Suomessa vuosina 2013, 2017 ja 2021.*

16 %

KUULEMISTILAISUUKSIA

Kuulemistilaisuuksia käytettiin kuulemismenetelmänä yhteensä 16 prosentissa lainvalmisteluprosesseista vuosina 2013, 2017 ja 2021.*

*Noora Alasuutarin ja Kati Rantalan vielä julkaisematon tutkimustulos

”Paperittomien kuuleminen heidän elämänsä vaikuttavista laeista on tärkeää, jotta todelliset vaikutukset voidaan selvittää.”

LISÄÄ AIHEESTA

TUTUSTU NÄIHIN

Sile-hanke:

Susanna Lundell & Maija Helminen: Vankeuslain uudistamishankkeessa kuultiin vankeja:

Alitalo, O. et al. Poliitikkasuosituksset: Turvapaikanhakijat tiedontuottajiksi lainvalmisteluun. Alaikäisenä oleskelulupaa hakeneiden kuulemispilotti.:

ja motivaatiosta osallistua. Vankien motivaatiossa korostui epätietoisuus, mikä näkyi haluna auttaa tulevia vankeja.

– Vangit kokivat, että lainvalmistelijat olivat aidosti kiinnostuneita heidän sanomisistaan. Oli myös ollut luuloa, että ministeriöstä tulee ”pukupellejä”, mutta lainvalmistelijat olivat osanneet tehdä itsestään helposti lähestyttäviä ja luottamusta herättäviä. Vangeille myös kerrottiin, että heidän näkemyksensä lisäksi lakiin tulevat vaikuttamaan monet muutkin asiat, Lundell kuvailee ja lisää, että useampi vanki oli kiinnittänyt huomiota siihen, että lainvalmistelijat olivat tehneet paljon muistiinpanoja.

Silläkin oli vangeille merkitystä, että tilaisuuksissa oli kahvitarjoilu.

Luonnos vankeuslain muuttamiseksi on valmistunut keväällä, mutta lausuntokierroksen ajankohta ei juttua tehdessä ollut vielä varmistunut.

Paperittomien ääni kuuluviin

Tutkija **Nea Peltoniemi** on puolestaan tutkinut paperittomia. Ennen Sile-tutkimuksia hän teki esiselvityksen turvallisen ilmoittamisen järjestelmän kehittämiseksi Suomeen. Hän teki työn edellisen hallituskauden aikana sisäministeriön tilaamana ja rahoittamana. Selvisi, että maailmalta vastaavia järjestelmiä löytyy esimerkiksi Espan-

jasta, Hollannista, Ruotsista ja Yhdysvalloista.

Turvallisen ilmoittamisen järjestelmää pidetään edellytyksenä sille, että paperittomat voisivat ilmoittaa heihin kohdistuneista tai heidän todistamistaan rikoksista ilman pelkoa maasta poistamisesta.

Selvitystä seuranneessa pro gradu -työssä Peltoniemi hahmotteli suomalaista turvallisen ilmoittamisen järjestelmää ja selvitti paperittomien suhtautumista erilaisiin järjestelmiin kyselyn avulla. Paraikaa hänellä on meneillään tutkimus, jossa hän haastattelee 15–20:tä paperitonta. Hän kutsuu tulevan syksyn aikana osallistujiksi Suomessa paperittomana eläviä ja paperittomana aiemmin eläneitä ihmisiä. Tavoitteena on tehdä politiikkasuosituksia sekä ehdotus turvallisen ilmoittamisen järjestelmästä, jotka paperittomat kokevat hyväksi.

– Paperittomien kuuleminen heidän elämänsä vaikuttavista laeista on tärkeää, jotta todelliset vaikutukset voidaan selvittää. Jos esimerkiksi turvallisen ilmoittamisen järjestelmää kehitettäisiin ilman kuulemista, olisi vaarana, että paperittomat eivät uskaltaisikaan jostain viranomaisille ennakoimattomasta syystä käyttää sitä. Aito osallistaminen voi myös luoda mahdollisuuksia kotoutumiselle ja positiiviselle integraatiolle, Peltoniemi sanoo.

Visuaalinen kiekko haastattelun apuna

Haastateltavien löytämisessä Peltoniemeä auttavat yhteistyöjärjestöt. Haastatteluissa on tarvittaessa apuna tulkki ja erityinen visuaalinen kiekko, jota tutkija kehittää. Siitä löytyvät turvallisen ilmoittamisen eri järjestelmät kirjallisesti ja myös kuvia, sillä tutkittavien koulutus- ja kulttuuritaukustat vaihtelevat.

Haastattelussa Peltoniemi käy nämä järjestelmät läpi yksi kerrallaan erilaisten rikostilanteiden kannalta. Esimerkiksi pahoinpitely-sanan käyttämisen sijaan hän kuvailee teon piirteitä ymmärrettävyyden lisäämiseksi. Hän selvittää paperittoman mielestä parasta järjestelmää ja esittää järjestelmän toimintaan liittyviä kysymyksiä, kuten missä ilmoittamisen pitäisi tapahtua.

– Paperittomille poliisiasemat voivat olla vaarallisia paikkoja, Peltoniemi muistuttaa ja viittaa siihen, että poliisiin tulee lain mukaan käynnistää paperittoman maasta poistaminen. Toki poliisilla on harkintavaltaa toimien lykkäämiseen rikosprosessin ajaksi. •

Tulossa on käsikirja hiljaisten ryhmien kuulemisesta lainvalmistelussa

SILE-HANKKEESSA valmistellaan käsikirjaa, joka antaa eväitä hiljaisten ryhmien asiantuntemuksen ja heitä koskevan tiedon hyödyntämiseen lainvalmistelussa. Käsikirja on tarkoitettu lainvalmistelijoille, lainvalmistelun sidosryhmille sekä ylipäätään kaikille, joita hiljaisten ryhmien kuuleminen lainvalmistelussa kiinnostaa.

Käsikirjassa on yleisiä näkökohtia ja hyviä käytäntöjä, joilla tavoitetaan hiljaisia toimijoita koskevaa tietoa. Teoksessa hahmotellaan Sile-kuulemis-mallia, jonka avulla voi jäsentää hiljaisten toimijoiden kanssa käytäviä keskusteluja tarkoituksenmukaisesti. Ensisijaista on keskustella heidän kanssaan siitä, miltä arki näyttää suhteessa lainsäädäntöön.

– Toivon, että Sile-hankkeen loppuessa käsikirjaa on jo testattu uusissa lainvalmisteluhankkeissa ja myös jatkokehitetty niin, että hiljaisten kuuleminen integroituu luontevaksi osaksi lainvalmistelua, tutkimusjohtaja **Kati Rantala Silestä** sanoo.

Hän lisää, että Sile tekee mielellään yhteistyötä kiinnostuneiden tahojen kanssa. Yhteistyö voi toteutua vaikkapa pilottiprojektina, kun käsikirja on valmistunut.

Rajalaki ja oikeusvaltion uhat

Eduskunta on hyväksynyt rajalain, jota on kutsuttu myös käännetyksi laiksi. Tämä laki on säädetty Venäjän hybridioperaation varalta torjumaan välineellistettyä maahantuloa ja vahvistamaan rajaturvallisuutta.

Perustuslakivaliokunnassa kuullut akateemiset asiantuntijat ovat lähes yksimielisesti kritisoineet lakia perus- ja ihmisoikeuksien sekä EU-oikeuden vastaisuudesta. Lainvalvojataholla asetelma nähtiin toisin, kun lakiehdotukseen oli tehty korjauksia.

Kansanedustajien ja myös lakimieskansanedustajien selvä enemmistö äänesti lakiesityksen hyväksymisen puolesta. Tämä perustui ainakin osaksi siihen, että kysymyksessä on tilanne, jota ei ole ennakoitu kansanvälisissä sopimuksissa ja että oikeudellinen tulkintakin tapahtuu sekä meillä että ylikansallisella tasolla niin sanotusti ajassa.

Valiokunnassa kuulluista asiantuntijoista moni jatkoi kritiikkiään kuulemistilaisuuksien jälkeen. Tähän heillä on toki oikeus. Kysymys oli kuitenkin tässä vaiheessa poliittisesta vaikuttamisesta, joka ylitti tavanomaisuuden rajat asiantuntijoiden ja kansanedustajien välisessä vuorovaikutuksessa. Ylilyöntejä sattui ainakin siinä, tuleeko rajaviranomaisten noudattaa uutta lakia, jos sitä joudutaan soveltamaan.

Kansanedustajat toisin kuin valiokunnassa kuullut asiantuntijat joutuvat kuitenkin ottamaan poliittisen vastuun niin rajalain kuin muidenkin lakien vaikutuksista.

Rajalain on useissa puheenvuoroissa sanottu asetavan uhanalaiseksi suomalaisen oikeusvaltion. Ihmisoikeustuomari **Pauliine Koskelo** on pyrkinyt viisaasti rauhoittamaan keskustelua toteamalla, ettei rajalain kannattajia tule leimata oikeusvaltion vastustajiksi. Historiallisen perspektiivin saamiseksi sallittaneen esittää katsaus syksyyn 1970. Nykyisin ymmärrettävään oikeusvaltioon kohdistui silloin todellisia uhkia.

Tasavallan presidentti **Urho Kekkonen** salli nimissään esitettävän haastattelun, joka oli otsikoitu sanoin ”Kansanvallasta ja sen toteutumisesta lainkäytössä”. Hän kritisoi voimakkaasti suomalaisen tuomarikunnan asenteellisuutta, toivoi lisää maallikoita tuomioistuimiin ja esitti vakavasti harkittavaksi korkeimman oikeuden jäsenten valitsemista eduskunnassa.

Oikeusministeri **Erkki Tuominen** kannatti SKP:n vähemmistöön kuuluvana oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista kumoamista ja piti suomalaisia tuomioistuimia luokkatuomioistuimina. Kumousta ajoi myös Neuvostoliiton suurlähettiläs **Aleksei Beljakov**. Presidentin kansliapäällikkö **Antero Jyränki** kaavaili asiantuntijaroolin myötä omaisuuden perustuslainsuojan murttamista ”loivasti kaartaen”.

Ihmisoikeuksista ei Suomessa paljoa puhuttu. Oli kuitenkin niitä, jotka nyttemmin tukeutuvat kovasti Euroopan ihmisoikeussopimukseen, mutta jotka pitivät pitkään ihmisoikeussopimusta ja ihmisoikeustuomioistuinta NATO-maiden retoriikkana sosialistisia maita vastaan. Työtään aloittavassa valtiosääntökomiteassa haviteltiin myös rajua myllerrystä ja yhteiskuntajärjestyksen muuttamista.

Historiantutkimukselle on haasteena sen pohtiminen, kuinka vakavasta uhasta oli lopulta kysymys.

Kansanedustajat joutuvat ottamaan poliittisen vastuun niin rajalain kuin muidenkin lakien vaikutuksista.

HEIKKI HALILA
siviilioikeuden professori (emeritus),
Helsingin yliopisto, heikki.halila@helsinki.fi

KANSALLISOOPPERAN TES-KOREOGRAFIA ON MONIMUOTOINEN

Suomen suurimmassa kulttuuritalossa toimii satoja työntekijöitä lukuisilta eri aloilta. Tämä tietää työsuhdejuristi Lotta Niemelälle perehtymistä isoon pinoon sopimuksia sekä paljon palavereita.

Teksti VESA VAINIO | Kuvat ROOPE PERMANTO

Miksi oopperassa on juristi? Tämä on yleisin kysymys, kun **Lotta Niemelä** kertoo työpaikastaan. Suomen kansallisoopperassa ja -baletissa juristeja on kaksi: pääjuristi ja työsuhdejuristi. Niemelä on työsuhdejuristi, ja hänen esihenkilönään toimii henkilöstöpäällikkö. Heidän lisäkseen HR-tiimiin kuuluu HR-asiantuntija.

Seuraavan yllätyksen kyselijälle Niemelä tarjoaa, kun hän kertoo työpaikkansa henkilöstömäärästä. 550 pääosin vakituista kuukausipalkkaista työntekijää sekä 700–800 freelanceria ja tuntityöntekijää merkitsee Suomen suurinta kulttuurialan toimijaa. Tai taidelaitosta, kuten talossa sanotaan.

Lotta Niemelällä on alkanut seitsemäs näytäntövuosi oopperan ja baletin pyörteissä. Työsuhtejuristi viihtyy erinomaisesti kansainvälisessä työyhteisössä.

4 ASIAA ARJESTANI

1 OOPPERAKIIKARIT

Sain pääjohtajalta 35-vuotis-syntymäpäivälahjaksi. Ne symbolisoivat elämyksiä ja kulttuuria, jonka suurluttaja olen niin teatterin, musiikin kuin oopperan saralla.

2 MICROPLANE-RAASTIN

Parasta sen olla pitää esimerkiksi sitruunaa ja limen kuoria raastaessa. Tykkään laittaa hyvää ruokaa ja käydä syömässä sitä myös ravintoloissa.

3 KAHVAKUULA

Inhosin aiemmin voima-treenejä. Nyt meillä on Salmijät-ryhmä, joka treenaa työpaikan tiloissa kahdesti viikossa. Porukka motivoi, ja samalla tutustuu kollegoihin.

4 TES-PINKKA

Talokohtaiset työehtosopimukset kuuluvat arkeeni, paperiset ja sähköiset. Ne ovat monikerroksellisia ja sisältävät historian havinaa sekä uusia määräyksiä.

– On monelle yllätys, kuinka iso talo on. Tämä on ihmisvaltainen ala, täällä on iso orkesteri ja kuoro, tanssijoita, oma lavastamo ja puvusto sekä näyttämötekniikan ja monien muiden eri alojen työntekijöitä.

Työntekijöiden ja työalojen kirjo tarkoittaa lukuisia erilaisia työehtosopimuksia. Niemelä vastaa niistä työsäännön. Hän soveltaa kymmentä eri työehtosopimusta, joista kahdeksan on talokohtaisia. Neuvottelukumppaneina on neljä ammattiliittoa: Muusikkojen liitto, Toimihenkilöliitto Erto, Palvelualojen ammattiliitto PAM sekä Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme.

– Työnantajapuolella kumppani on Palvelualojen Työnantajat PALTA. Siellä meillä on käytössämme kaksi nimettyä asiantuntijaa.

Neuvotteluita, kehittämistä ja konsultointia

Korona on tuonut mukanaan Teamsin, mutta Niemelä pitää enemmän kasvotusten käydyistä neuvotteluista. Varsinaisesti hybridi on tämän päivän sana, eli kohtaamisia niin kasvotusten kuin Teamsin välityksellä.

Niemelä arvioi viettävänsä 70 prosenttia työajastaan palaverissa ja neuvotteluissa. Oman tiimin kanssa kokoonnutaan säännöllisesti viikoittain katsomaan, mitä on menossa ja tulossa.

– Kun olemme tässä vierekkäisissä huoneissa ovet kutsuvasti auki, huikkailemme usein asioita toisillemme ja kysymme apua.

Erilaisissa palkkaustyöryhmissä Niemelä on mukana päälliköiden ja työntekijöiden edustajien kanssa.

– Tavoitteena on kehittää paikallisesti työehtosopimusten palkkausjärjestelmiä.

Johdon konsultointi sekä päälliköiden ja esihenkilöiden neuvonta on kiinteä osa Niemelän arkea. Hän auttaa ja sparraa heitä työsuhteisiin ja työoikeuteen liittyvissä asioissa. Niemelä toimii myös vuoropuhelukokouksissa sihteerinä ja vastaa yhteistoiminnasta yhdessä henkilöstöpäällikön kanssa.

– Muutoksia ja uudistuksia on aina, mikä tietää jatkuvaa vuoropuhelua ja tarvittaessa muutosneuvotteluja.

Eikä tässä vielä kaikki, sillä in-house-toimintona hoidettava palkkahallinto tietää Niemelälle jatkuvaa yhteydenpitoa myös sen henkilöstön suuntaan. Ja koska hän haluaa keskustella asioista kasvotusten, tapaamisia riittää.

– Kieltämättä välillä puuduttaa, kun siirtyy neukkarista ja palaverista toiseen. Joskus tuntuu vaikealta orientoitua seuraavaan aiheeseen. Mutta live-palaverit ovat silti parasta.

Toimistossa on kiva työskennellä säätyvän sähköpöydän ääressä. Välillä voi käydä juttutuokiolla naapurihuoneissa avoimien ovien kutsamana.

Läsnä oleva toimistoihminen

Kun Niemelän arkeen lisätään vielä TES-tulkintoihin liittyvät erimielisyysprosessit, jotka onneksi johtavat harvoin oikeusasteisiin, alkaa työsuhdekokonaisuus olla valmis. Unohtamatta mielenkiintoisia tietosuojasioita.

Sidosryhmien joukko on laaja ja kattaa kymmeniä ihmisiä sisäisistä luottamus- ja esihenkilöistä johtoon ja tiimiläisiin sekä ulkoisiin työntekijä- ja työnantaja-järjestöjen edustajiin. Aikaa tulee löytyä vielä itsenäiseen puurtamiseenkin.

– Sähköpostikyselyitä tulee paljon, ja kirjalliselle työllekin pitää varata oma aikansa.

Oman mielenkiintonsa työhön tuovat käytössä olevat työkielet, suomi ja englanti. Johtoryhmässä käytetään vain englantia. Ooppera on hyvin kansainvälinen työyhteisö, sillä talossa työskentelee 34:n eri kansallisuuden edustajia. Niemelälle tämä sopii, sillä näin kielitaito pysyy hyvin yllä.

Polkupyörällä kymmenessä minuutissa töihin polkeva Niemelä tunnustautuu toimistoihmiseksi. Niinpä

45 sekunnissa

LOTTA NIEMELÄ

MITÄ TYÖSI ANTAA SINULLE?

On ihanaa olla kulttuurialalla töissä. Tämä on mielenkiintoinen toimiala, jossa on valtavasti eri alojen osaamista. Meillä useiden eri ammatti- ja henkilöstöryhmien superammattilaiset antavat aina parastaan. Tunnen työni olevan merkityksellistä ja palkitsevaa, ja päivittäiset kollegoiden kohtaamiset ja koko työyhteisön henki tukevat vahvasti tätä tunnetta.

MITÄ TÄMÄ TYÖ MERKITSEE YHTEISKUNNALLE?

Ooppera ja Baletti on iso työllistäjä, täällä työskentelee satoja eri alojen ammattilaisia. Pääsen vaikuttamaan läheltä käytäntöihin, joita heidän työssään sovelletaan. Olemme Suomen suurin kulttuurialan toimija ja tietynlainen suunnannäyttäjä muille. Meitä seurataan, ja haluamme näyttää esimerkkiä siitä, miten vastuullinen työnantaja toimii.

MILLAISIA VALMIUKSIA TYÖSI TARJOAA URAN KANNALTA?

Juristina minun täytyy kertoa muiden alojen ammattilaisille lakiasiat ymmärrettävästi. Erilaisten ihmisten kanssa työskentely vahvistaa vuorovaikutustaitojani. In-house-juristin tulee olla valmis ottamaan nopeasti kantaa asioihin ja tekemään päätöksiä. Työoikeus on minun juttuni, mutta täällä saan oppia uutta esimerkiksi tietosuojasta ja palvelusopimuksista.

hän tekee etätöitä vain päivän verran viikossa. Tämä on talon tapa, suurin osa työntekijöistä tekee läsnätyötä.

– Työyhteisö on minulle tärkeä vuorovaikutuksen kannalta. On kiva, kun on porukkaa ympärillä.

Pykälän vierailu ohjasi juristiksi

Espoossa syntynyt ja jo nuorena helsinkiläistynyt Niemelä mietti lukioaikana valtio- ja oikeustieteiden sekä historian opiskelua. Ainejärjestö Pykälän edustajien vierailu koululla lakitiedon kurssin yhteydessä sai hänet tekemään valintansa. Hän valmistui oikeustieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta 2013.

Etelä-Savon käräjäoikeudessa myöhemmin suoritetun auskultoinnin myötä hän kantaa myös varatuomarin tittelä. Ensimmäinen työpaikka oli Matti Penttisen asianajotoimisto, jossa hän työskenteli jo opiskeluaikana. Viestinnän keskusliitto, nykyään Medialiitto, sekä Dittmar & Indrenius tulivat nekin tutuiksi ennen Oopperaa.

– Täällä oli paikka auki, ja mietin, että aina voi hakea. Täällä sitä ollaan, ja seitsemäs näytöntövuosi on alussa. Aloitin työt elokuussa 2018.

Kun toimittaja norkoili hetken naapurihuoneen ovelta, sieltä kuvailtiin Niemelää seuraavasti: fiksu, osaava, perusteellinen, tarkka, ratkaisukeskeinen; huikea kollega, joka ottaa toiset huomioon ja omaa vahvat sosiaaliset taidot. Kuulostaa oikein sopivalta monialataidetalon työsuhdejuristilta. •

”Työyhteisö on tärkeä vuorovaikutuksen kannalta.”

ACA Matti Kurkela
Professori (h.c.),
Dosentti
LL.M Harvard,
D.S.U. Paris 2

**Aloitan yksinomaan kansainvälisluontoisin yhtiöiden
välisiin erimielisyysasioihin keskittyvän praktiikkani
(International Dispute Resolution).**

+358 400 688 584
www.mattiskurkela.fi

Maailman- politiikka heijastuu kaksois- kansalaisuuden sääteilyyn

Hallitus on lähtenyt kartoittamaan kansalaisuuslain uudistustarpeita muun muassa kaksoiskansalaisuuden vastavuoroisuusperiaatteen osalta. Suhtautuminen kaksoiskansalaisuuteen on vaihdellut vuosikymmenten kuluessa.

Teksti **JUKKA NORTIO** | Kuvitus **ISTOCK**

Kaksoiskansalaisuuden vastavuoroisuus toteutuu eri tavoin eri maiden välillä. Sopimukset ovat kahdenvälisiä. Suomen ja Ruotsin välillä vastavuoroisuus on toteutunut yli sadan vuoden ajan.

Vastavuoroisuusperiaate tarkoittaa sitä, että kaksi valtiota kohtelee toistensa kansalaisia samalla tavalla oikeuksien ja velvollisuuksien suhteen ja muun muassa tunnustaa kaksoiskansalaisuuden molemminpuolisesti.

Euroopan muuttoliikeverkoston (EMN) vuonna 2020 julkaiseman tutkimuksen mukaan suurin osa EU-maista hyväksyy kaksoiskansalaisuuden. Näitä ovat muun muassa kaikki Pohjoismaat. Sen sijaan esimerkiksi Baltian maat, Saksa, Itävalta, Espanja ja Alankomaat rajoittavat kaksoiskansalaisuuden saamista. Venäjä ei tunnusta kaksoiskansalaisuutta.

Kansalaisuusasioiden selvittäminen toisten valtioiden kanssa voi olla hankalaa. Hankalinta tämä on niiden maiden kanssa, jotka eivät yksityisyyden suojan nimissä luovuta tietoja kansalaisistaan. Esimerkiksi

Sveitsi ja Venäjä eivät kerro, kuka on saanut tai menettänyt kansalaisuuden.

– Kiusallisia tilanteita aiheuttavat poliittiset muutokset, kun jonkin maan viranomaiset rikkovat omia lakejaan tai kääntyvät vihamielisiksi, sanoo **Antero Leitzinger**, joka on Maahanmuuttoviraston tutkija ja perehtynyt kansalaisuuskiistoihin yli neljännesvuosisadan ajan.

Uhkakuvia nyt ja aiemmin

Suomessa asuvien Venäjän ja Suomen kaksoiskansalaisten osalta keskusteluun on viime vuosina noussut joitakin turvallisuushuolia. Taustalla on muun muassa Venäjän näkemys siitä, että sillä on oikeus ja velvollisuus puolustaa kansalaisiaan kaikkialla maailmassa sekä ajatus, että Venäjä saattaa käyttää kaksoiskansalaisia hybridivaikuttamiseen. On myös esitetty näkemys, että Venäjän kansalaiset ovat aina velvollisia auttamaan maan turvallisuustoimijoita.

– Venäjän laissa ei ole mitään erityisvaatimuksia sille, että maan ulkomailla asuvien kansalaisten pitäisi

”Vaikka eri maiden passeja olisi kymmenen, ei oman maan kansalaisuudesta pääse eroon.”

toimia yhteistyössä maan turvallisuusviranomaisten kanssa, Leitzinger kuitenkin korjaa huhuja.

Kaikissa maissa kansalaisuuteen liittyy joka tapauksessa myös velvoitteita. Esimerkiksi suomalaiset, jotka ovat vannoneet sotilasvalan, ovat sitoutuneet ilmoittamaan viranomaisille, jos he saavat tietää maata vastaan suunnitelluista salahankkeista.

Kaksoiskansalaisuus on pohdituttanut lainsäätäjiä Suomessa yli sata vuotta. Jo 1920 voimaan astui laki, jolla pyrittiin suitsimaan neuvostovenäläisten mahdollisuuksia hakea Suomen kansalaisuutta.

Jatkosodan aikana Suomessa oli Saksasta tulleita juutalaisia, jotka halusivat saada Suomen kansalaisuuden ja irtautua Saksan kansalaisuudesta. Valtiollisen poliisin passitoimisto joutui selvittämään asiaa Saksan viranomaisten kanssa, mikä ei siinä historiatilanteessa ollut Leitzingerin mukaan suinkaan helppoa ja ristiriidatonta.

– Kaksoiskansalaisuuden kieltämistä on tarjottu toistuvasti yksinkertaiseksi ratkaisuksi kansalaisuus-haasteisiin. Innokkaimmin sitä on sovellettu totalitaarisissa maissa, kuten Neuvostoliitossa ja kansallissosialistisessa Saksassa, Leitzinger sanoo.

– Demokratioissa on jouduttu toteamaan tarkemmassa tarkastelussa, ettei ole mitään yhtä yksittäistä pykälää, jolla kaksoiskansalaisuuden voisi estää.

Kansalaisuudesta on vaikea päästä irti

Kansalaisuuden menettäminen siksi, että ottaa toisen maan kansalaisuuden, on Leitzingerin mukaan teoriassa mahdollista mutta harvinaista. Kansainväliset sopimukset estävät oman maan kansalaisen karkotuksen tai kansalaisuuden riistämisen.

– Pikemminkin maat ovat mustasukkaisia omista kansalaisistaan. Vaikka eri maiden passeja olisi kymmenen, ei oman maan kansalaisuudesta pääse eroon.

LISÄÄ AIHEESTA

Siirtolaisuusinstituutin entisen johtajan Ismo Söderlingin blogi:

Ulkomaalaishallinnon historiikki:

Esimerkiksi Suomessa asuvat venäläiset kaksoiskansalaiset ja myös pakolaisina tulleet vietnamilaiset ovat todenneet, että kansalaisuudesta vapautuminen on hyvin hankalaa.

Rahalla ostettu kansalaisuus

EU-jäsenmaista Malta ja Kypros myöntävät passejaan henkilöille, jotka sijoittavat maihin rahojaan. Toiminta on avointa, eli passeilla ja kansalaisuudella on selkeä hinta.

Useat Karibian meren saarivaltiot tekevät samoin. Muun muassa Afganistanin entinen tiedustelupäällikkö, **Saddam Husseinin** ydintutkija, Libyan diktaattori **Muammar al-Qaddafi**n entinen eversti sekä lukuisat venäläiset oligarkit ovat ostaneet näitä passeja.

– Upporikkaat ovat aina voineet ostaa asunnon ja yrityksen, kielitodistuksen tai kotiopettajan ja täyttää minimiajassa kaikki ehdot, joita kansalaisuuden saamiselle asetetaan.

Kansalaisuuden ostajista tulee yleensä kaksoiskansalaisia, sillä he säilyttävät tyypillisesti myös aiemman kansalaisuutensa.

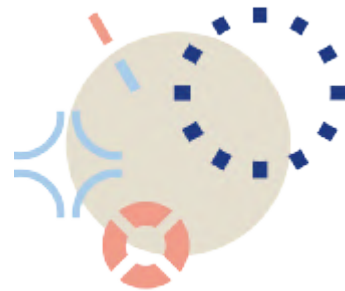
Suomessa kansalaisuuden ostamisen maahan asettumalla ja euroja sijoittamalla voi sanoa tulleen käytännössä mahdolliseksi 1990-luvulla, kun kansalaisuuslaki oli tulkinnanvarainen ja jotkut viranomaiset tulkitsivat sitä väljästi.

– Tuona aikana esimerkiksi Rotenbergit ja Timtšenkot saivat Suomen passin.

Sittemmin havahduttiin Venäjän ja Suomen kaksoiskansalaisuuden haasteisiin.

– Turvallisuusnäkökohdat ovat korostuneet. Jos niistä olisi keskusteltu avoimesti 1990-luvulla, ei reaktio olisi niin voimakas kuin se on nyt, Leitzinger aprikoi. •

Kehity asiantuntijana.

Juridiikan ajankohtaiset koulutukset sekä painetut ja sähköiset kirjat Kauppakamarilta

Liikejuridiikka 2/2024
toim. Petra Hietanen-Kunwald
Hinta alk. 79 € + alv.

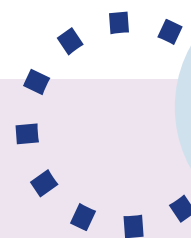

Liikesalaisuuksien suoja
Klaus Nyblin
Hinta alk. 97 € + alv.

Julkisten hankintojen sääntely
Tomi Voutilainen, Kalle Määttä
Hinta alk. 94 € + alv.

Valtiontukipäivä 2024 18.11.2024 | Helsinki & etä

Muista
hyödyntää
Juristiliiton
jäsenalennus
-25 %

Puheenjohtajana
asianajaja,
osakas
Ilkka Aalto-Setälä,
Asianajotoimisto Borenius Oy.

Puhujana mm.
Head of Unit,
FSR Directorate
Agata Mazurkiewicz,
European Commission.

**Katso vaikuttava ohjelma
& kaikki asiantuntijat ja
ilmoittaudu mukaan!**
kauppakamarikauppa.fi

KAUPPAKAMARI

KAUPPA

Kehity kanssamme.

ENSIMMÄISET AMMATILLISET VERKOSTOT SYNTYVÄT JO OPINNOISSA

Verkostoitumisesta ja sen hyödyistä puhutaan paljon. Mitä verkostoituminen konkreettisesti on ja miten verkostosta hyötyy?

Teksti MERILLA KIVINEVA | Kuvitus ISTOCK

Verkostoitumisesta tulee terminä helposti sellainen olo, että se on jotain, mitä pitää tehdä erikseen tai jotain, joka on vaikeaa. Käytännössä kyse on kuitenkin tavallisista sosiaalisista suhteista ja ihmisiin tutustumisesta. Aiheelle on vain annettu hienompi nimi ammatillisten asioiden yhteydessä, uravalmentaja **Heidi Hännikäinen** Juristiliitosta sanoo.

Hän muistuttaa, että jokaisella on verkostoja. Niitä muodostavat esimerkiksi sukulaiset, ystävät ja kaverit, harrastusporukat, opiskelukaverit ja ammatilliset yhteisöt.

Oman verkoston kokoa voi hahmottaa konkreettisesti tekemällä esimerkiksi ajatuskartan, jonka keskelle sijoittaa itsensä. Ympärillä on erilaisia verkoston alkulähteitä, kuten opinnot, harrastukset, kaveripiiri tai kesätyöpaikka.

– Kun verkoston tekee itselleen näkyväksi, voi alkaa myös hahmottaa, kuka tuntee kenet. Verkoston kautta voi hyödyntää myös tutun tuttuja, Hännikäinen sanoo.

LinkedIn helpottaa ammatillista verkostoitumista

Ensimmäiset ammatilliset verkostot syntyvät usein opiskeluaikana.

– Etänä opiskellessa verkostoitumisen eteen joutuu tekemään enemmän töitä. Etäopintoja tehdessäkin kannattaa käydä ainejärjestön ja yliopiston järjestämissä tilaisuuksissa, Hännikäinen sanoo.

Omaa ammatillista verkostoa voi rakentaa tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Jos esimerkiksi haaveilee tietylle oikeudenalalle työllistymisestä, voi käydä tapahtumissa ja tilaisuuksissa, joissa on kyseisen alan ihmisiä paikalla.

– Jos ei käy tilaisuuksissa, joissa voi tavata ihmisiä kasvokkain, on verkostoi-

tuminen usein hankalampaa. Kuitenkin myös etä tapahtumien chateissa verkostoidutaan ja jaetaan esimerkiksi LinkedIn-profiileja, hän vinkkaa.

LinkedIn helpottaa ammatillisen verkoston ylläpitämistä. Siellä voi esimerkiksi kysyä mielipiteitä tai kertoa työhausta.

– Alustan etikettiin kuuluu, että siellä voi verkostoitua hyvin matalalla kynnyksellä. Kiinnostaville ihmisille voi hyvin laittaa verkostoitumispyynnön. Tapah-tumissakin voi kysyä, onko henkilö LinkedInissä. Harva kieltäytyy kontakteista, koska niistä on molemminpuolista hyötyä, Hännikäinen kannustaa.

Verkosto perustuu vastavuoroisuuteen

Hännikäinen vertaa verkostoa ystävyysteen: verkosto perustuu molemminpuoliseen kanssakäymiseen, luottamukseen ja avoimuuteen.

– Verkostoa ei rakenneta työnhakua varten, vaan se on osa tavallista elämää. Parhaimmillaan verkostoa voi hyödyntää työarkeen, työnhakuun tai vaikka ammatilliseen kehittymiseen. Omalle verkostolle voi esimerkiksi kertoa etsivänsä töitä tai pyytää sparrailuapua, hän havainnollistaa.

Hän kannustaa verkostoitumaan eri tehtävissä olevien ihmisten kanssa. Ihmisten roolit muuttuvat, eikä toisaalta koskaan voi tietää, kuka tuntee kenetkin.

– Maailma on pieni. Asiat voivat kantautua oikeisiin korviin yllättäväkin reittiä.

Joskus odotukset omaa verkostoa kohtaan voivat olla kovat. Verkoston tehtävä ei kuitenkaan ole tarjota uutta työpaikkaa tai valmiita mahdollisuuksia.

– Verkostoituminen on vastavuoroista. Vaikka verkosto ei olisi avuksi yhdessä tilanteessa, siitä voi olla hyötyä joskus toiste tai toisella tavalla. Kannattaa auttaa toisia, koska verkosto toimii sillä tavoin parhaiten, hän sanoo. •

Hyödynnä ilmaiset urapalvelut

POHDITTAAKO harjoittelupaikan saaminen? Tiedätkö, mihin suuntaat valmistumisen jälkeen?

Juristiliiton monipuoliset urapalvelut ovat myös oikkareiden käytössä. Palvelut ovat jäsenillemme täysin maksuttomia.

Lue lisää: juristiliitto.fi/tyo-ja-ura

Åland ser vikten av goda kontakter

Ett gemensamt språk bidrar till goda relationer mellan fastlandet och Åland. Landskapet vill inte heller bli bortglömt i utrikespolitiska ärenden. Landshövdingen betonar demilitariseringens roll.

Text JOHN ILLMAN | Bild ISTOCK

Landshövdingen, juris kandidat **Marine Holm-Johansson** arbetar vid Statens ämbetsverk på Åland i Mariehamn sedan i fjol. Holm-Johansson är den elfte landshövdingen i ordningen och företräder Finlands regering på Åland.

Landshövdingen på Åland är den enda i sitt slag i Finland. Titeln avskaffades på fastlandet år 2010 då länen blev regioner som leds av regionförvaltningsdirektörer.

Statens ämbetsverk på Åland är en förhållandevis liten myndighet. Som regionförvaltningsverk har Statens ämbetsverk på Åland genom landskapets självstyrelse färre uppgifter än regionförvaltningsverken på fastlandet. En stor del av ämbetsverkets myndighetsfunktioner finns upptagna i lagen om regionförvaltningsverken.

År 2026 ska regionförvaltningsverken ersättas av en ny myndighet. Därför kommer en ny lag att stiftas om Statens ämbetsverk på Åland.

– Ämbetsverkets roll och uppgifter blir tydligare då regleringen samlas i en lag. Hittills har bestämmelserna som berör ämbetsverket varit splittrade på många lagar, säger Holm-Johansson.

Som landshövding leder Holm-Johansson också Ålandsdelegationen. Det kan sägas vara hennes viktigaste uppgift. Delegationen har en central roll i lagstiftningskontrollen av de lagar som Ålands lagting antar.

Ålandsdelegationen är ett för fastlandet och Åland gemensamt organ. Dess huvuduppgifter är att granska landskapslagar, sköta ekonomiska regleringar och ge utlåtande i frågor som gäller självstyrelselagstiftningen för Åland. Delegationen består av fem ledamöter: landshövdingen, två ledamöter som utses av lagtinget och två ledamöter som utses av statsrådet.

Ålandsdelegationen fattar också beslut om ekonomiska regleringar. Genom dessa får landskapet tillbaka en del av de statsskatter som uppburits på Åland för att finansiera uppgifter som självstyrelsens myndigheter handhar i landskapet.

Gott samarbete skapas genom öppenhet

Kontakten mellan Åland och fastlandet är i allmänhet god. Men det finns aspekter som kan förbättras, som till exempel språklig likabehandling. Ministerier har begärt utlåtanden av åländska myndigheter om lagförslag skrivna enbart på finska eller endast delvis översatta till svenska. I 38 § i Självstyrelselagen för Åland anges att skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet ska avfattas på svenska.

Holm-Johansson säger att svenskspråkiga versioner ofta kommer senare än de finskspråkiga, vilket medför kortare tid för landskapsregeringen att behandla ärenden och att meddela ministerierna på fastlandet hur lagförslaget påverkar Åland.

Ett gott samarbete mellan Åland och fastlandet skapas genom öppenhet och förståelse för varandra.

Ett gott samarbete mellan Åland och fastlandet skapas genom öppenhet och förståelse för varandra. Myndigheterna på fastlandet ska höra självstyrelsens myndigheter också i frågor som hör till fastlandets behörighet när dessa är av särskild betydelse för Åland.

– Därför ingår exempelvis ibland åländska representanter i finländska delegationer i internationella organ, säger Holm-Johansson.

Finlands anslutning till militäralliansen NATO kan nämnas som exempel på en situation i vilken det var viktigt att höra Åland i god tid.

Ålänningar måste höras om demilitariseringen

En aktuell fråga vid anslutningsprocessen var Ålands demilitarisering. Trots att Finland anslöt sig till NATO 4 april i fjol förblev Åland demilitariserat och neutraliserat.

– Inför anslutningen förde myndigheterna på fastlandet en god dialog med Åland. Men den allmänna debatten om landskapets demilitarisering har ofta blivit onyanserad och ensidig sedan Ryssland inledde anfällskriget mot Ukraina.

Som landshövding medverkar Holm-Johansson i övervakningen av demilitariseringen. Hon anser att demilitarisering har en central roll i skapandet av fredliga lösningar för allvarliga konflikter. Åland och lösningen för landskapet har under många decennier intresserat forskare och representanter från olika konfliktområden.

– Vi har tagit emot hundratals delegationer, från bland annat Tanzania och Georgien, för det här ändamålet. För att fördelarna med demilitariseringen ska komma fram måste också åländska företrädare höras i den allmänna debatten om demilitariseringen, säger Marine Holm-Johansson. •

Landshövdingen på Åland

- Landshövdingen på Åland fick genom Nationernas Förbunds (NF) beslut i juni 1921 en särskild ställning inom det åländska självstyrelsesystemet. NF beslutade om Ålands självstyrelse, demilitarisering och öarnas statstillhörighet.
- Marine Holm-Johansson är den första kvinnliga landshövdingen vid Statens ämbetsverk på Åland. Hon avlade juris kandidatexamen från Uppsala universitet år 1992.

Timo Viherkenttä on tehnyt kolme viime kevättä etätöitä puolison mukana taiteilijaresidenssissä Grassinassa lähellä Firenzeä.

Timo Viherkenttä:

Salaperäinen velho julkisen rahavallan kulisseissa

Teksti ARI MÖLSÄ | Kuvitus TIMO VIHHERKENTÄN KOTIALBUMI

Timo Viherkenttä on ollut suomalaisen finanssi- ja veropolitiikan sekä työeläkejärjestelmien takapiru jo vuosikymmenten ajan. Sanavalmiin ja huumoriakin ymmärtävän eliittivirkamiehen ajatuksille on riittänyt kysyntää. Kun valtakunnassa on tarvittu rikkaita oivalluksia kansantalouden rahavirtojen uusjaosta ja julkisen talouden hallinnoimisesta, jostakin on joku aina kuis-kannut taikasanan ”Viherkenttä”.

Luottamustehtäviäkkin hänelle on siunaantunut poikkeuksellisen paljon: hallituksen jäsenyksiä ja puheenjohtajuuksia – muun ohella – Suomen Kulttuurirahastossa, Kansallisteatterissa, Kansallisgalleriassa ja Taideyliopistossa.

Maailmallakin mies tunnetaan. Kun Georgian uuden työeläkejärjestelmän varojen sijoittaminen päätettiin

antaa viidelle riippumattomalle asiantuntijalle, Viherkenttä haki ranskalaiskollegansa ylyttämänä paikkaa ja tuli valituksi parlamentin äänestyksessä.

Kollegat sanovat, että mies on salaperäinen ja joviaali multitaskaaja. ”Laaja-alainen ja lahjakas juristi. Hyväntahtoisen hymyn takana on ovela pesäpallolukkari.”

Pykälöikäämme.

1. luku

Juristin hommiin ajautumisesta

1 §. Lapsuuden unelma-ammatti. Pankinjohtaja tai kadunlakaisija. Paljon rahaa tai selvä työn jälki.

2 §. Valaistuminen – miksi juristiksi? Vahingossa. Interrail-kaverin isoveli halusi minusta juristin ja survoi pääsykoekirjan rinkkaan.

”Interrail-kaverin isovelji halusi minusta juristin ja survoi pääsykoekirjan rinkaankaan.”

2. luku

Suomen lainsäädännöstä yleisesti

1 §. Kiva laki. Jokin omatekemä vanhoilta ajoilta. Ihan kiusalla vaikka kiinteistöverolaki, joka on niistä varmaan epäsuosituin.

2 §. Kamala laki. Laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta. Juristi tai kansanedustaja ei sitä ymmärrä.

5. luku

EU:n lainsäädännöstä yleisesti

1 §. Kiva laki. Toivottavasti tulossa.

2 §. Kamala laki. Kestävyyssraportointidirektiivi – ärsyttävää, koska olen asian takana.

4. luku

Suomen verolainsäädännöstä

1 §. Kutkuttavinta. Pysyminen reaalia maailman – vaikkapa finanssimarkkinoiden – mukana.

2 §. Kauhittavinta. Jotkin lobbauksen kädenjäljet.

5. luku

EU:n verolainsäädännöstä

1 §. Kutkuttavinta. Oikeustilan jatkuva eläminen EU-tuomioistuimen käytännön kautta.

2 §. Kauhittavinta. Holtiton monimutkaistuminen.

6. luku

Hallintoneuvoksen työstä KHO:ssa

1 §. Piristävintä. Älyllisesti vaativat tapaukset ja etevät kollegat.

2 §. Masentavinta. Rutiinihommat 80 % ajankäytöstä.

7. luku

Toimitusjohtajan työstä Valtion Eläkerahastossa

1 §. Mukavat puolet. Julkisen talouden kestävyyden palvelu globaalien finanssimarkkinoiden pyörteissä.

Kuka

TIMO VIHHERKENTÄ

- ▶ s. 1958, Kouvola
- ▶ HY, OTK 1983, OTL 1986, OTT 1991
- ▶ Aalto-yliopisto, Professor of Practice 2020–2022, Senior Fellow 2023–
- ▶ Valtion Eläkerahasto VER, toimitusjohtaja 2015–2020
- ▶ KHO, hallintoneuvos 2010–2015
- ▶ KEVA, varatoimitusjohtaja 2002–2010
- ▶ VM, lainsäädäntö- ja finanssineuvos 1990–1998, budjettipäällikkö 1998–2002, alivaltiosihteeri 2015
- ▶ HY, assistentti ja tutkija 1983–1991, finanssioikeuden professori 1992–1993
- ▶ Hallitustehtäviä muun muassa Kansallisteatteri 2002–2014; Suomen Kulttuurirahasto 2005–2014, Kansallislageria 2014–15, 2021–, Georgia Pension Agency Investment Board 2019–, Elo 2020–, Taideyliopisto 2024–
- ▶ Kirjallista tuotantoa: Väitöskirja Tax Incentives in Developing Countries and International Taxation 1991; Uusi kiinteistövero, 1993; kymmeniä artikkeleita ja kolumneja; blogi Viherkentällä | Aalto Blogs
- ▶ Perhe: puoliso ja kaksi aikuista lasta
- ▶ Harrastukset: kuvataide ja pesäpallo, kumpikin vain katsojana

Pääsy kuulemaan maailman ykkösasiantuntijoiden analyyseja. Unelmatehtävä.

2 §. Epämukavat puolet. Ylimmän pomon yleiset murheet.

8. luku

Senior Fellow’n työstä Aalto-yliopistossa

1 §. Palkitsevinta. Kollegoiden salaa tekemä lähes 400-sivuinen Liber Amicorum viime tammikuussa. Se löytyy vapaasti verkossa!

2 §. Huolestuttavinta. Näillä vuosilla ei jaksa täysillä seurata eksponentiaalisesti kasvavaa eurooppalaista vero-oikeuskirjallisuutta.

9. luku

Omasta urasta

1 §. Suurin voitto. Neljän vuoden budjettipäällikkökaudella kaikki valtion budjetit olivat ylijäämäisiä. Ei tosin juuri omaa ansiota.

2 §. Katkerin tappio. Valtiotiedeopintojeni jääminen kesken, kun suutuin lapsellisesti professoriin.

10. luku

Pienet suuret asiat

1 §. Mielimauste. Korianteri.

2 §. Herkkuruoka. Linguine al pesto.

3 §. Paras juoma. Raparperimehu tai Brunello di Montalcino, tilanteesta riippuen.

4 §. Kaunein kukka. Vanamo.

5 §. Rakkain romaani. Olli Jalosen Taivaanpallo.

6 §. Musiikin mestariteos. Tuomari Nurmion Valo yössä.

7 §. Kuvataiteen lyömätön helmi. Donatellon Davidveistos

8 §. Esikuva. Kari S. Tikka.

9 §. Elämän tarkoitus. Auttaa tekemään maailmasta muille parempi ja nauttia myös itse.

10 §. Motto/lempilausehdus. Kyllä se siitä.

Nimitykset

Aino Jalas
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Juha Aalto-Setälä
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Jessica Salmia
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Ilona Tarvainen
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Joakim Nivala
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Laura Gräsbeck
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Sara Laitinen
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Valter Olkkonen
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Jenna Puschmann
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Joachim Wik
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Laura Vuorinen
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Mia Ihamuotila
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Oskari Gestrin
Asianajotoimisto
Castrén &
Snellman Oy

Petra Lindberg
Asianajotoimisto
Reims & Co Oy

Viivi Kannala
Asianajotoimisto
Reims & Co Oy

Seppo Lindberg
Asianajotoimisto
Reims & Co Oy

Asianajotoimistot

Bird & Bird Asianajotoimisto Oy:n Associateksi OTM **Pia-Maria Panula** 20.5.2024 alkaen.

Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy:n associate-juristeiksi OTM, KTK **Aino Jalas** Vero ja strukturointi -palveluun 11.3.2024 alkaen, OTM, MuM **Juha Aalto-Setälä** Immateriaali-oikeudet- sekä Data ja teknologia -palveluihin 1.4.2024 alkaen, OTM **Jessica Salmia** Kiinteistösijoittaminen ja -transaktiot -palveluun 2.5.2024 alkaen, OTM **Ilona Tarvainen** Rahoitus-palveluun 4.5.2024 alkaen ja OTM **Joakim Nivala** Vero ja strukturointi -palveluun 27.5.2024 alkaen, senior associate -juristeiksi Associate, AA, VT **Laura Gräsbeck**, Associate, AA **Sara Laitinen**, Associate, OTM **Valter Olkkonen**, Associate, AA **Jenna Puschmann** ja Associate, AA **Joachim Wik** 1.4.2024 alkaen, juristi-lingvistiksi kieli-asiantuntija, oikeusnotaari, OTM, FM **Laura Vuorinen** 1.4.2024 alkaen, Legal Tech & Design Lawyer -tehtävään OTM **Mia Ihamuotila** Legal Tech- sekä Data ja teknologia -palveluihin 20.5.2024 alkaen ja operatiiviseksi johtajaksi (COO) talousjohtaja **Oskari Gestrin** 1.5.2024 alkaen. (kuvat)

Lieke Asianajotoimisto Oy:n Senior Associateksi AA **Kristiina Välimaa** 1.8.2024 ja Associateksi OTM **Iiris Paavola** 12.8.2024 alkaen.

Asianajotoimisto Reims & Co Oy:n osakkaaksi kutsuttuna AA, VT **Petra Lindberg** 1.6.2024 lukien, juristiksi OTM **Viivi Kannala** ja neuvottelevaksi juristiksi VT **Seppo Lindberg** 1.6.2024 lukien. (kuvat)

Järjestöt ja yhdistykset

Hallituspartnerit ry:n toiminnanjohtajaksi OTM, KTM, YTM, HHJ PJ **Aino-Mari Kiianmies** 1.6.2024 alkaen.

Nimityksiä-palstan tekstit ja värikuvat mieluiten valkoisella taustalla toimitetaan osoitteessa www.juristiutiset.fi/ ilmoitanimitys viimeistään **27.9.2024**.

Julkaistuista kuvista veloitamme käsittelykuluina 40 euroa/kpl. Numero 5/24 ilmestyy 6.11.2024. Toimitus pitää oikeuden tekstin muokkaamiseen ja lyhentämiseen tarvittaessa.

Mukana työelämän jokaisessa käänteessä

Kysyttävää työelämästä?

Olipa asiasi pieni tai suuri, me autamme. Työ- ja virkasuhdeneuvonta palvelee esimerkiksi palkkaneuvotteluihin, työsopimuksiin ja työelämän pulmiin liittyvissä asioissa.

Intoa ja uutta suuntaa urallesi

Harkitsetko rohkeaa urahyppyä tai haluaisitko kehittyä nykyisessä työssäsi? Tarjoamme tukea uralle muun muassa mentoroinnin, henkilökohtaisen uravalmennuksen ja omatoimisten verkkovalmennusten kautta.

Yhdistämme työntekijän ja työnantajan

Etsitkö tiimiisi huippuammattilaista tai unelmiesi työpaikkaa? Suosittu Juristirekrytointi-sivusto välittää vuodessa satoja työpaikkoja. Työpaikkavahdilla saat tiedon uusista paikoista nopeasti.

Juristiliiton palvelut, edut ja koulutukset ovat aina maksutta jäsenten käytettävissä.

juristiliitto.fi

JURISTILIITTO
JURISTFÖRBUNDET

Uusia lupauksia, pastaa ja motivaatiota

Hyvää uutta vuotta kaikille teille, joiden henkinen vuosi alkaa syksyllä kesälomien jälkeen. Syksy merkitsee minulle uuden alkua, inspiraatiota ja draivia. Syksyisin minulla on energiaa ja kaistaa mieltä motivaatiotani. Mitä haluan saada irti tulevalta, henkiseltä lukukaudelta? Mikä tuntuu motivoivalta?

Motivaatiosta ja työn merkityksellisyydestä puhutaan paljon. Motivaatiovalmentajana – ja oman elämäni kapteenina – minulle on aina ollut tärkeää tuoda näitä teemoja lähemmäs maan pintaa. Mitä voi käytännössä tehdä, jos haluaa tänä syksynä kokea vahvempaa motivaation tunnetta?

Ensin pitää laittaa perusasiat kuntoon. ”Veneessä pitää huolehtia perustarpeista”, sanoi puolisoni, kun olin ensimmäisiä kertoja hänen kanssaan purjehtimassa. Opin nopeasti, että veneilystä on vaikea nauttia nälkäisenä tai kylmissään. Mielestäni tämä periaate soveltuu hyvin myös työelämään – työarjesta on vaikea nauttia väsyneenä, kuormittuneena tai huonovointisena. Ennen kuin yrität buustata motivaatiotasi, tarkista kojelaudan mittarit. Nukutko tarpeeksi? Syötkö monipuolisesti? Ehditkö liikkua tarpeeksi viikon aikana? Kun perushyvinvointiin liittyvät asiat ovat kunnossa, on huomattavasti helpompaa lähteä vahvistamaan motivaation tunnetta.

Helpoin tapa ymmärtää motivaatiota on lähestyä sitä omannäköisyyden kautta. Sellainen tekeminen, joka tuntuu luonteelta ja innostavalta, on motivoivaa. Sama pätee olosuhteisiin – sellainen ympäristö, joka antaa enemmän energiaa kuin vie, ruokkii omaa motivaatiota.

Ensimmäinen tehtävä syksyn motivaatiorempassa on pohtia, mikä tekisi arjesta omannäköisemmän. Haluatko lukea enemmän ja uppoutua johonkin uuteen aiheeseen? Haluatko tavata enemmän ihmisiä ja inspiroitua yhteisistä hetkistä? Oletko huomannut, että rutinit kyllästyttävät sinua ja kaipaavat enemmän juonenkäänteitä arkeen?

Suosittelen aloittamaan itsetutkiskelun käytännönläheisestä näkökulmasta. Aloitin itse siitä hyvin arkisesta oivalluksesta, että haluan syksyn aikana syödä paljon hyvää pastaa hyvässä seurassa.

Joskus motivaation tunteen vahvistamiseen riittää pienet arjen muutokset. Uusi mielenkiintoinen projekti töissä, enemmän aikaa tennikselle kalenterissa,

jäätelöä perjantaisin. Toisaalta, jos elämä tuntuu varsin ontolta, tyhjiötä ei voi täyttää pelkällä pehmiksellä tai pasta arrabbiatalla. Tässä tilanteessa pitää olla valmis tekemään suurempia muutoksia.

Muutoksesta on helppo haaveilla, mutta muutoksen käynnistäminen on vaikeaa. Jos tänä syksynä unelmoit uudesta työpaikasta, alan vaihdosta, ulkomaille muutosta tai siitä kuuluisasta elämäntaparemontista, niin pysähdy miettimään: mikä on pienin mahdollinen askel kohti muutosta, jonka voit ottaa jo tänään? Ei huomenna, vaan tänään.

Motivaation tunteen vahvistaminen vaatii myös, että olemme itsellemme rehellisiä. ”Aion käydä useammin aamulenkillä”, lupasi ystäväni uuden vuoden juhlassa. Samaan hengenvetoon hän tokaisi, että inhoaa aamulenkkeilyä. Siskoni kysyi häneltä spontaanisti: ”Jos inhoat aamulenkkeilyä, miksi ihmeessä haluat tehdä sitä ensi vuonna enemmän?” Siinä hetkessä kieturtelin epämurkavana sohvalla. Eikö siskoni ymmärtänyt, että aamulenkkeily on ihmiselle hyväksi? Jälkikäteen tajusin, että siskollani oli hyvä pointti.

Välillä otamme itsestänselvyytenä, että ”haluamme” asioita, jotka ovat hyödyllisiä, terveellisiä tai arvostettuja. Vahva motivaation tunne edellyttää kuitenkin, että tunnistamme hetket, joilla ei ole ainoastaan positiivinen vaikutus meidän elämäämme vaan jotka ovat itsessään innostavia. Niitä lisää!

Mikä on pienin mahdollinen askel kohti muutosta, jonka voit ottaa jo tänään?

CAMILLA KYLANDER
Partner, Minjon
camilla.kylander@minjon.fi

Viisi nopeaa

Pauliina Taipalus, Juristiliiton uravalmentaja

Pauliina Taipalus on toiminut vuoden verran uravalmentajana Juristiliitossa. Alun perin hän on koulutukseltaan diplomi-insinööri ja oli valmistumisen jälkeen töissä uravalmentajana Tekniikan akateemisissa kymmenen vuotta. Taipalus opiskeli työn ohessa muun muassa ratkaisukeskeisen valmentajan opinnot ja uraohjauksen erikoistumiskoulutuksen. Hän veti akateemisten työnhakijoiden työnhakuryhmiä Rekryboosterissa ennen siirtymistään Juristiliittoon.

Miten sinusta tuli uravalmentaja?

Vähän sattumalta. Alun perin pohdin HR-tehtäviä, en edes tiennyt uravalmentajan työtä olevankaan. Pääsin kuitenkin tekemään aluksi työnhaun valmennusta, joka ajan ja lisäkouluttautumisen myötä muutti muotoaan uravalmentajan työksi. Olen todella tyytyväinen ja iloinen, koska tässä työssä saa olla auttamassa ja oivalttamassa ihmisiä pohdintoissaan eteenpäin. Tunnen tekeväni merkittävää työtä joka päivä.

Mihin haluat erityisesti panostaa uravalmentajana?

Haluan luoda ilmapiirin, jossa asiakkaalla on aidosti mahdollisuus pysähtyä pohdintojensa äärelle ja kokea tulevaisuuden kuulluksi. On tärkeää, että jokainen asiakas kokee pääsevänsä ainakin pienen askeleen eteenpäin keskustelun myötä. Toisaalta haluan myös ihmisten olevan itselleen armollisia, harvan ura on kovin pitkälle suunniteltu tai ainakaan menee suunnitelman mukaan. Viisi saati kymmenen vuotta on nykyajan työelämässä pitkä aika, ei tarvitsekaan tietää, mitä silloin aikoo tehdä.

Millaista on juristin työ vuonna 2050?

Tekoäly ottaa varmaankin kontolleen ison osan rutiininomaisesta työstä. Yhteiskunnan kompleksisuus takaa kuitenkin sen, että juristien osaamiselle on aina käyttöä. Tulee varmasti lisää tarvetta juristeille, jotka erikoistuvat esimerkiksi salassapitoon, tietoturvaan ja eettisiin kysymyksiin. Työelämässä tärkeitä ominaisuuksia ovat halu kehittää osaamistaan monipuolisesti, monikäyttöisyys erilaisissa työtehtävissä, muutuskävykyys ja resilienssi.

Minkälainen on tyypillinen työpäiväsi?

Päivissä vaihtelee asiakastyö, kehittämistyö ja uusien palveluiden suunnittelu: Minulla on pari valmennuskeskustelua työnhausta ja urapohdintoista jäsenten kanssa. Teen kehittämistyötä verkkovalmennusaloillamme ja suunnittelen kollegojen kanssa esimerkiksi tulevia koulutuksia tai valmennusten sisältöjä.

Miten pidät huolta omasta jaksamisestasi?

Perhe ja ystävät tuovat vastapainoa työlle. Harrastan liikuntaa monipuolisesti, käyn tanssi- ja kuntosalitunneilla ja yleensä joka kevät aloitan uudestaan lenkkeilyn. Luen, kuuntelen musiikkia ja katson sarjoja. Työssä jaksamisessa auttavat hauskat työkaverit ja joustavat etätömahdollisuudet.

Oppimisen vapautta koulutusten kiinteähintaisella kausikortilla

Webinaaripassi tarjoaa sinulle vapaan osallistumisoikeuden Editan juridisiin webinaareihin vuoden ajaksi. Valitse monipuolisista ja ajankohtaisista koulutuksistamme itseäsi kiinnostavimmat. Päivitä osaamistasi vaivattomasti!

Tutustu ja osta:
lakitieto.edita.fi/webinaaripassi

EDITA